

Haxhi

UDHËTIMI I JETËS

Revista Drita Islame në versionin online...

www.dritaislame.al

TEOLOGJI

BOTA JONË

REFLEKSIONE

TRASHËGIMI KULTURORE

FAMILJA

PERSONALITETE

www.dritaislame.al

“Drita islame”
Botim i Komunitetit Mysliman
të Shqipërisë

DREJTOR
Dorian Demetja

KRYEREDAKTOR
Mehmet Disha

DIZAJNI DHE FAQOSJA
Erzen Carja

KONTAKT:
Tel/fax 04 223 04 092
E-mail: info@dritaislame.al

Viti XXXII i botimit
Nr. 06 (481)
Qershor, 2023

ISSN 2226-7115

Artikujt
që vijnë në redaksi
dhe botohen,

nuk paraqesin domosdoshmërisht
edhe pikëpamjet e revistës.

Materialet e sjella në redaksi,
pavarësisht nëse botohen apo jo,
nuk i kthehen autorit.

PËRMBAJTJA

4 Kulmi i përkushtimit të krijesës ndaj Krijuesit / Mehmet Disha

6 Haxhi, udhëtimi i jetës / H. Bujar Spahiu

8 Lajme / Aktivitete

12 Si duhet të jetë metoda e kumtimit ndaj një të riu? (II) / Ibrahim Özübüyük

16 Vlera e 10 ditëve të Dhul Hixhes / Dorian Demetja

18 Sahabët me radhë bëhen myslimanë me ftesën e të Dërguarit të Allahut (III)

22 Kurani Famëlarë, mëshira e Zotit për të gjitha botët / Abdullah Bulku

24 Njeriu, Haxhi, Qabeja / Blerim Oroka

26 Tri përmbajtjet kryesore të Kurban Bajramit / Muhidin Ahmedi

30 Haxhi është m'e madheja pasqyrë për demokrasinë muslimane / Redaksia

32 Muharrem Mullahi (1880-1964) / Personalitet

34 Mbyllja e vitit shkollor, një maratonë plot me balance / Entela Hidri

36 Efektet biologjike të telefonit / Ali Tombak

38 Këshillohu para se të këshillosh / Redaksia

Haxhi dhe Kurbanit

Kulmi i përkushtimit të krijesës ndaj Krijuesit

Haxhi, vizita e vendeve të shenjta, bindja dhe përgjigjja ndaj thirrjes së Allahut Mëshirues për të qenë atje, është pjesë e pandarë e kornizës së të qenit mysliman, është ndjekje e vazhdimësisë së hapave që hodhi i dashuri i Zotit, profeti Ibrahim a.s. në ato vende, është kulmimi i përkushtimit fizik, material dhe shpirtëror i krijesës ndaj Krijuesit Mëshirëplotë.

Në të njëjtën kohë kur prej Kur'anit Fisnik vjen urdhëresa: "E kryeni haxhin dhe umren për hir të Allahut...", (Bekare, 196), zemrat dhe lutjet që dalin nga to prej miliona haxhilerësh nga i gjithë rruzulli i bashkohen të parës lutje dhe të pranuar te Pranuesi i Gjithëmëshirshëm se: "...në të vërtetë, namazi im, kurbanit im, jeta ime dhe vdekja ime, i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve." (En'am, 162)

"Shpërblimi i haxhit të pranuar është vetëm se xheneti, parajsa e amshuar", përgëzon Mëshira e Botëve, Muhamedi a.s. Haxhi është momenti kur njerëzit e bindur dhe respektues të të gjitha urdhëresave të Allahut Mëshirëplotë i përgjigjen njëzëri Atij në një kor të përbërë prej gjuhësh mikse dhe në sfondin e një mozaiku racash dhe kombesh, me fjalët: "Vetëm Ti meriton falënderim, Ti je i Vetmi Fuqiptotë dhe vetëm Ty të takon lavdia dhe pushteti".

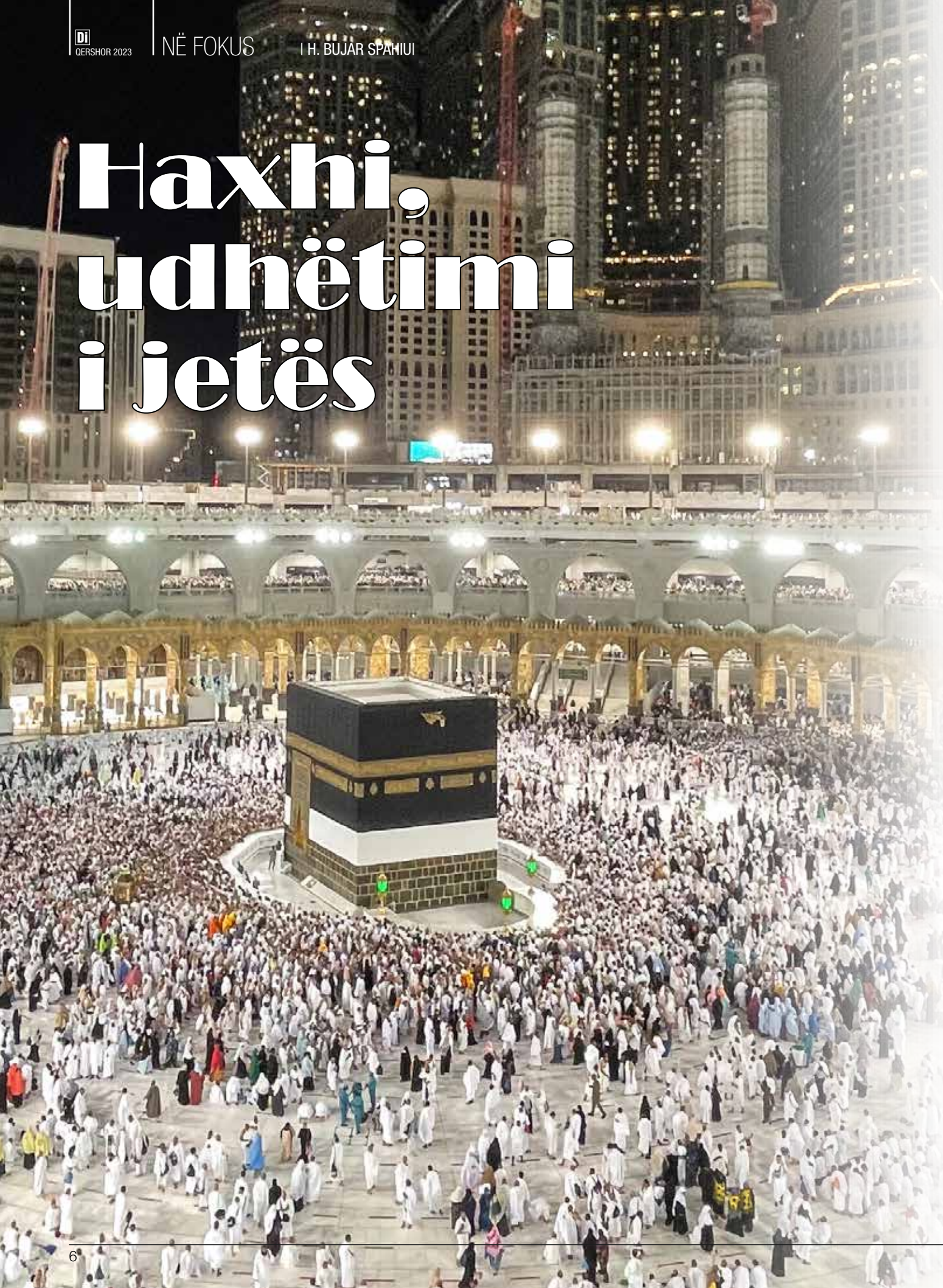
Si çdo obligim tjetër edhe haxhi nuk mbetet në kornizën individuale të myslimanit, por është thirrja që i bëhet çdo zemre besimtari dhe besimtareje se ata janë të tillë "...që falin namazet dhe që ndajnë nga ajo që Ne ua kemi dhënë... dhe ushqeni edhe atë që lyp, dhe atë që nuk lyp..." (Haxh, 35-36).

E gjitha kjo e manifestuar përmes ritualit të sakrificës, kurbanit, i cili është shprehja e drejtpërdrejtë e falënderimit për Krijuesin Dhurues i të gjitha mirësive për njerëzimin mbarë. Kurbanit, kjo sakrificë që kryhet në kujtim dhe vazhdimësi të përkushtimit të Ibrahimit a.s., plotëson ylberin e begative që burojnë nga dhjetë netët për të cilat nga Krijuesi i Madhërishtëm në Kur'anin Famëlartë vjen betimi: "Beto hem për dhjetë netët!" (Fexhr, 2).

Haxhi dhe Kurbanit; i pari dëshmon unisonin e myslimanëve, njerëzve të besimit e të bindjes ndaj Krijuesit, dëshmon pandashmërinë dhe praktikimin e këtij besimi në çdo cep të globit në gjurmët e pahumbura të Krenarisë së Njerëzimit, Muhamedit a.s.; ndërsa i dyti, ky komunitet, kjo bashkësi e përkushtuar në besim, po në unison është e gatshme për sakrificë në shërbim të Zotit, të lirisë, të paqes, të drejtësisë, të qëllimit për të përfituar nga i Madhi Zot mirësitë në të dy jetët.

Haxhi, udhëtimi i jetës

Rituali i haxhit shpreh një akt adhurimi të shkallës më të lartë të mundshme. Ai paraqet horizontet e Madhësisë Hyjnore, të cilat ne nuk arrijmë t'i shohim ndryshe. Haxhi përbën një pikë kthese në ecurinë shpirtërore të besimtarëve. Kur viziton Qaben, shtëpinë e parë të adhurimit, një pelegrin bëhet dëshmitar i faktit se cilësitë tokësore si raca, prejardhja, statusi, bukuria, etj., nuk janë asgjë tjetër përveçse tituj të përkohshëm, të destinuar të humbasin. Ai do të përjetojë në ato momente një episod nga shfaqja e madhe e Ditës së Ringjalljes, ditë në të cilën atij do t'i duhet të japë llogari përpara Zotit për gjithçka ka bërë në jetë. Kjo është arsyeja përse Qabeja është "pika e referimit" për njerëzit, shumica e të cilëve bëjnë një jetë edhe më të vërtetshme pas kryerjes së haxhit.

Ky obligim i Zotit Fuqiptotë zhvillohet në një atmosferë madhështore, të shkëlqyer e të bekuar, ku shfaqet mëshira e pafundme e Allahut, ku myslimanët, të cilët janë të merituarit e faljes hyjnore, bashkohen e shkrihen në mes të një entuziazmi të thellë besimi. Duke u nisur nga kjo optikë, haxhi nuk është thjesht një adhurim që është detyrë dhe kryhet mbështetur në mundësi materiale, fizike, etj., por, po aq i rëndësishëm sa kriteret e lartpërmendura është edhe aspekti moralo-shpirtëror. Këtë e pohon edhe fakti që Profeti a.s. e ka cilësuar haxhin, "haxhi mebrur", që do të thotë "i bukur në shkallën më të lartë, i mirë e i dobishëm fund e krye".

Dobitë shpirtërore e shoqërore

Haxhi ka plot dobi individuale dhe shoqërore. Më kryesoret janë këto: haxhi mundëson që individit t'i falen mëkatet dhe zemra e tij të pastrohet prej gjynaheve. Profeti i nderuar, paqja qoftë me të, në një hadith thotë: "Kushdo që për hir të Allahut kryen haxhin dhe u shmanget fjalëve dhe sjelljeve të pahijshme e nuk përlyhet prej mëkatesh, kthehet i pastruar sikur sapo të ketë lindur nga nëna." (Buhari; Haxh, 4). Në një thënie tjetër qëndron: "Shpërblimi i haxhit të pranuar nuk është asgjë tjetër veç parajsës".

Vlerat e besimtarëve që kryejnë haxhin në vështrimin e Allahut janë shumë të larta. Profeti e ka shprehur këtë të vërtetë duke pohuar: "Ata që kryejnë haxhin dhe umren janë mysafirët e Allahut. Nëse i drejtohen Allahut me lutje, Ai ua pranon. Në iu drejtohen me pendesë, Ai i fal." (Ibni Maxhe, Menasik, 5).

Haxhi e pastron egon e njeriut prej

mëkateve, e bën atë të dëlirë, e pajis me kthjelltësi besimi, i çel dyert e një jete të re, përforcon jetën shpirtërore, konsolidon besimin që ai ndien kundrejt mëshirës dhe faljes hyjnore.

Haxhi forcon e rrit besimin, ndihmon në ripërtëritjen e besës së dhënë Allahut, çon drejt asaj pendese të fuqishme që nuk shkelet lehtë.

Haxhi i kujton njeriut të kaluarën e shkëlqyer të Islamit. Ai i sjell ndërmend besimtarit Profetin tonë, paqja qoftë me të, që me moralin dhe me veprat e tij ndriçoi botën, si dhe sakrificat e sahabëve të tij të zgjedhur dhe të njerëzve të ruajtur që i pasuan ata në mënyrën më të mirë.

Për më tepër, haxhi e mëson njeriun me durim, me vetëdisiplinë dhe bëhet shkak që ai të fitojë ndërgjegjen e bindjes ndaj urdhëresave hyjnore. Përmes ritualit të haxhit, njeriu e falënderon më shumë Zotin e vet për mirësitë e pasurisë, të shëndetit e të mirëqenies që Ai i ka dhuruar.

Për sa u përket vlerave shoqërore, haxhi, pa marrë parasysh ndarje në baza ngjyre, gjuhe, race, kombësie, kulture, pozite shoqërore, bashkon në një qëllim të vetëm miliona myslimanë duke u bërë shkak për krijimin e një tabloje të gjallë të barazisë e të vëllazërisë. Të gjithë haxhilerët, të pasur e të varfër, të fuqishëm e të dobët, të veshur njëllë, duke ndjekur të njëjtat rregulla, duke iu nënshtruar të njëjtave vështirësi, duke lëvizur në të njëjtat kushte, kalojnë nëpër një edukim të barazisë fizike. Rituali i haxhit u mëson njerëzve që të mos mburren me pozitën shoqërore e politike, me begatinë e me pasurinë, por të njihen e të shoqërohen me myslimanë të tjerë.

Rituali i haxhit lë te myslimanët kujtime të thella që nuk do të fshihen gjatë gjithë jetës. Në saje të haxhit, mes myslimanëve që vijnë e bashkohen nga vende të ndryshme të botës lindin njohje e ndërveprime të bukura.

Haxhi e bën njeriun të përjetojë një panoramë që i përket parajsës dhe i shfaq të vërtetën se në këtë botë ai s'është veçse një vizitor i përkohshëm.

1

OLIMPIADA E LËNDËVE FETARE NDËRMJET MEDRESEVE

Zhvillohet olimpiada e lëndëve fetare ndërmjet medreseve të Komunitetit Mysliman të Shqipërisë.

Në ceremoninë e vlerësimit, e cila u zhvillua në ambientet e Kolegjit Universitar "Bedër", ishin të pranishëm, kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, kryetari i Bordit Administrativ të KU "Bedër", z. Ali Zaimi, drejtorët e medreseve, dekanë, pedagogë dhe nxënës nga të gjitha medresetë.

Kjo olimpiadë u zhvillua në 6 kategori:

- 1- Lënda e Besimit, me shkrim
- 2- Lënda e Fikhut, me shkrim
- 3- Lënda e Gjuhës Arabe, me shkrim
- 4- Lënda e Kuranit, gjysma e xhuzit 30, me shkrim dhe me gojë
- 5- Lënda e Kuranit, xhuzi 30, me shkrim dhe me gojë
- 6- Lënda e Kuranit, xhuzët 20-30, me shkrim dhe me gojë

Nga secila kategori u shpallën 3 fitues, të cilët u vlerësuan me nga një çmim inkurajues.

KMSH, vlerësoi nxënësit fitues me një shumë monetare dhe certifikatë fituesi sipas vendit që arritën.

Ndërsa KU "Bedër" u ndau atyre bursë sipas arritjes, duke nisur nga 100% për çfarëdolloj dege në këtë universitet për vendet e para, 70% për vendet e dyta, 50% për vendet e treta dhe 30% për çmimet inkurajuese.

Olimpiada u organizua me angazhimin e 22 mësuesve dhe pjesëmarrjen e rreth 80 nxënësve nga të gjitha medresetë e KMSH-së, të cilët u vlerësuan me certifikata nga vetë kryetari Spahiu.

2

CEREMONIA E PËRKUJTIMIT TË 50-TË VJETORIT TË REVOLTËS SË TË BURGOSURVE TË BURGUT TË SPAÇIT

Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, mori pjesë në cilësinë e "Presidentit të Këshillit Ndërfetar të Shqipërisë" në ceremoninë e përkujtimit të 50-të vjetorit të revoltës së të burgosurve të burgut famëkeq të Spaçit.

Në këtë ceremoni, e cila u zhvillua në ish-kampin e burgut të Spaçit, ishin të pranishëm një sërë figurash publike, veçojmë këtu Presidentin e Republikës së Shqipërisë, Shtz. Bajram Begaj, krerët e komuniteteve fetare të vendit, akademikë, historianë, ish-të burgosur politik, si dhe familjarë e qytetarë të shumtë të zonës së Rrëshenit.

Në fjalën e tij të rastit, kryetari Spahiu, pasi falenderoi organizatorët dhe pjesëmarrësit e kësaj ceremonie përkujtimore, u ndal shkurtimisht në historikun e kësaj revolte, duke nxjerrë në pah vuajtjet e kobshme që karakterizojnë të burgosurit e këtij kampi të zyrtë, paçka se u dënuan nga regjimi për faktin e vetëm se ishin intelektualë të kalibrit të parë.

Ndërsa Presidenti i Republikës, z. Begaj, në fjalën e tij, u shpreh se sot kujtojmë 50 vite nga Revolta e Spaçit, vendi ku diktatura komuniste shtypi të gjithë njerëzit e lirë, të cilët u vetëmohuan për të mbrojtur vlerat që shoqëria jonë gëzon sot.

Në fund të aktivitetit, të pranishmit ndoqën dokumentarin e përgatitur me këtë rast, dokumentar i cili hedh dritë mbi dëshmi dhe rrëfime ekskluzive nga ish të burgosur mbi revoltën e Spaçit.

3

AKTIVITETI PËRKUJTIMOR: "IN MEMORIEN: PERSEKUTIMI KOMUNIST I PRIJËSVE DHE DIJETARËVE MYSLIMANË NË SHQIPËRI"

Në kuadër të 50 vjetorit të revoltës së Spaçit, Komuniteti Mysliman i Shqipërisë dhe Kolegji Universitar "Bedër", zhvilluan aktivitetin përkujtimor me titull: "In memorien: Persekutimi komunist i prijësve dhe dijetarëve myslimanë në Shqipëri".

Ky program u çel me leximin e disa ajeteve Kuranore nga hafizi Enes Hyka.

Për të vijuar më pas me fjalën përshëndetëse të Kryetarit të Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, i cili vlerësoi nismën e KU Bedër dhe Autoritetit të Dosjeve për të sjellë në vëmendje hoxhallarët e shquar të cilët u persekutuan, u përndoqën e u pushkatuan nga regjimi komunist. Më tej ai përmendi disa prej tyre, pozitat e larta që mbanin në shoqërinë e asaj kohe dhe fundin që pësuan pas persekutimit komunist.

Ndërsa Rektori i Ku Bedër, Prof. Dr. Gjergji Sinani, ndau me të pranishmit një rezymë të shkurtër mbi pasojat e rënda që vuajti kleri mysliman gjatë periudhës së errët komuniste, duke nxjerrë në pah kontributin e tyre të vyer në aspektin kombëtar, kulturor, atë fetar, publicistik e edukativ.

Të pranishmit i përshëndeti gjithashtu edhe anëtarit i Autoritetit të Dosjeve, z. Skënder Vrioni, i cili tha se ne do t'i kujtojmë dhe do të mundohemi që t'u japim vendin e merituar, aty ku u takon, në pedestalin e figurave të ndritura të kombit tonë.

Pas fjalëve përshëndetëse, ky aktivitet përkujtimor, vijoi me seancën e referimeve, ku z. Çelo Hoxha, Drejtor i Institutit të Studimeve të Krimeve dhe Pasojave të Komunizmit, referoi me temën: "Revolta e Spaçit dhe kampet e punës së detyruar", z. Dorian Demetja, Drejtor i Kulturës pranë Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, referoi me temën: "Mendimi i dijetarëve myslimanë shqiptarë për komunizmin dhe shpërbërja e kuadrit të KMSH", dhe Prof. Asoc. Dr. Genti Kruja, Departamenti i Shkencave Islame, KU Bedër & Këshilli Ndërfetar i Shqipërisë, referoi me temën: "Hoxhallarët e persekutuar".

Në mbyllje, të pranishmit u bënë pjesë e ekspozitës me fragmente nga jeta e hoxhallarëve të persekutuar në ambientet e sallës së konferencave të KU Bedër.

4

MBLIDHET KËSHILLI I PËRGJITHSHËM I KOMUNITETIT MYSLIMAN TË SHQIPËRISË

U zhvillua me datë 17.06.2023, në ambientet e Kolegjit Universitar “Bedër” mbledhja e zakonshme e Këshillit të Përgjithshëm të Komunitetit Mysliman të Shqipërisë për 6-mujorin e parë të këtij viti.

Mbledhja u hap me lexim Kurani nga imami i xhamisë “Et’hem Bej”, z. Elton Karaj.

Më tej, ishte radha e z. Fejzi Shaholli, tashmë në cilësinë e Kancelarit të Institucionit, të mbante fjalën hapëse.

Fill pas tij, të pranishmit i përshëndeti gjithashtu edhe Kryetari i Komunitetit, H. Bujar Spahiu, i cili bëri një rezymë të shkurtër të arritjeve të deritanishme të viteve të fundit. Po ashtu ai nuk la pa falenderuar të pranishmit për angazhimin e tyre përgjatë këtij viti jubile të institucionit.

Mbledhja vijoi më tej me raportin e Kryesisë së Këshillit të Përgjithshëm, raport ky i cili u prezantua nga Myftiu i Kukësit e njëkohësisht Kryetari i Këshillit të Përgjithshëm, z. Islam Hoxha.

Më tej, kancelari Shaholli, paraqiti raportin e kryesisë dhe vendimet e marra nga kjo e fundit midis dy mbledhjeve.

Të pranishmit u njohën gjithashtu edhe me raportin e Drejtorisë së Çështjeve Sociale, raport ky i prezantuar nga Drejtori Edvin Kuçi. Ndërsa Myftiu i Tiranës, z. Lauren Luli, ndau në mënyrë përmbledhëse ecurinë e haxhit për këtë vit.

Kjo mbledhje u mbyll me fjalën e Nënkrëtarit të KMSH-së, z. Taulant Bica, i cili shpalosi disa nga aktivitetet që janë zhvilluar nga të rinjtë e FRMSH-së në Tiranë e në rrethe, po ashtu ai ndau me anëtarënt e pranishëm disa nga objektivat e së ardhmes së këtij organi.

SI DUHET TË JETË METODA E KUMTIMIT NDAJ NJË TË RIU? (II)

1. Të gjitha punët e bëra duhet të kryhen me sinqeritet dhe ndershmëri

Qëllimet duhet të përmbajnë gjithmonë pëlqimin e Allahut të Madhëruar dhe çdo punë që duhet bërë duhet të përshtatet në përputhje me rrethanat. Të gjitha llojet e punëve që duhen bërë së pari duhet të vlerësohen nga pikëpamja e pëlqimit të Zotit, nëse Ai është i kënaqur me të, duhet bërë, përndryshe duhet të braktiset dhe askush të mos mashtrohet.

Kjo situatë përshkruhet si më poshtë në një hadith: Ebu Musa el-Esh'ariu (r.a.) ka thënë: Në një rast sahabët e pyetën të Dërguarit të Allahut (a.s): "Një luftëtar lufton për të treguar guximin e tij, një tjetër për të mbrojtuar vatanin e tij, tjetri lufton për të mbrojtur nderin e popullit dhe familjës së tij dhe dikush tjetër lufton për t'i thënë se është trim. Cili nga këta luftëtarët është në rrugën e Allahut? Pejgamberi tha: *"Kush lufton për të lartësuar emrin e Allahut (duke e ngritur emrin e tij si flamur), ai është luftëtar në rrugën e Allahut."*

Me këtë hadith, i Dërguari i Allahut e kufizon xhihadin në rrugë të Allahut si xhihad vetëm për të madhëruar fenë e Allahut. Do të thotë se nëse ka një përpjekje në drejtim të emrit të lartë të Allahut, ajo është vetëm për Allahun. Përndryshe, vetëm se për t'ia bërë vetës të qartë se në një rast të tillë nuk do të mbetet as sinqeriteti e as sevap. Në një vend ku sinqeriteti është goditur aq shumë, nuk mund të përmendet as pëlqimi i Allahut dhe as ndikimi në zemrat.

Ata para nesh e bënë këtë me sinqeritet. Kishte prej tyre që kur flisnin ndonjë fjalë pa të meta dhe me elokuencë, menjëherë përlunin kokën dhe thoshin: "O Zot, mos më bëj të largohem nga sinqeriteti!". Dhe përsëri, kur njerëzit si Umer Ibn Abdulazizi e panë letrën që shkruanin si tepër letrare, menjëherë e grisi nga frika e krenarisë dhe mendjemadhësisë dhe shkroi një letër tjetër.

Pra, sinqeriteti dhe ndershmëria janë jeta dhe shpirti i çështjeve të përshkruara. Nëse nuk duam që ajo që kemi thënë të na përplasit në fytyrë, duhet të kapemi pas ikhlasit (sinqeritetit).

2. Ndonjëherë është e nevojshme që dikush tjetër të shpjegojë temën

Nëse shpjegimi i një çështjeje do të shkaktojë reagim negativ dhe refuzim te disa njerëz,

do të duhej që dikush tjetër ta shpjegojë çështjen duke thënë: "Mbi të gjitha është kënaqësia e Zotit". Këtu duhet të theksohet një hollësi. Është tjetër gjë të kënaqesh me atë që të thotë dikush tjetër, është tjetër gjë të pëlqesh atë. Pra, sipas kornizës së situatës së dytë, duhet të na pëlqejë, kjo është një nga situatat që nuk i pëlqen fare nefsit. Megjithatë kjo shpreh një madhështi.

Disa njerëz mund të kenë reagime ndaj nesh për shkak të një situatë personale. Gjithçka që do t'ju tregojmë mund të ketë efekt të kundërt tek ata. Në këtë rast, nëse ngrihemi dhe i themi një të drejtë dhe një të vërtetë, nuk do të jetë ndryshe nga përpjekjet për ta penguar atë që të pranojë atë që i kemi thënë. Kështu, ai do të mohoj duke mos pranuar një të drejtë dhe ne do të kemi humbje për veten tonë sepse e pengojmë pranimin e një të drejte. Zgjidhja është që dikush t'i tregojë atij për një çështje, jo ne. Kështu, ashtu siç ai do ta pranojë këtë të drejtë, ne do të fitojmë edhe shpërblimin e të qenit shkakë po aq sa t'i tregojmë atij ato të vërteta.

Në këtë aspekt, kushdo që do t'ua shpjegojë çështjen më mirë njerëzve, duhet të përgatisë terrenin për bisedë dhe të tjerët nuk duhet të ndihen të pakëndshëm duke qenë në audiencë.

3. Duhet të jemi në gjendje të themi lehtësisht "nuk e di" kur hasim çështje që nuk i dimë

Udhëzuesi dhe Zotëria ynë (alejhi ekmelu't-tehâje/përshendetjet më të plota qofshin për të) është shembulli më i mirë për ne në këtë drejtim. Hebrejtë e pyesin për çështjen e shpirtit. Edhe në një pozicion të tillë, Profeti nuk tha asgjë për diçka që nuk e dinte. Edhe pyetjeve të këtyre kundërshtarëve, të cilët donin të ngrinin dyshime dhe hezitime për profetësinë e tij, Profeti ynë nuk u përgjigj sepse shpallja [në lidhje me këtë temë] ende nuk kishte ardhur, por vetëm pas shpalljes jepte përgjigje.

Kur Xhibrili, engjëlli i shpalljes, erdhi tek ai dhe e pyeti se kur do të ndodhte apokalipsi, çfarë tha dhe si u përgjigj ai? "Ai që pyetet për këtë çështje nuk di më shumë se ai që pyet." A mund të ketë një shembull më të mirë se ky për të treguar se nuk duhet t'i përgjigjemi çdo pyetjeje?

Imam Ebu Jusufit iu bënë njëqind pyetje dhe ai u përgjigj se nuk dinte rreth gjashtëdhjetë

1 Buhârî, Ilim 45, Xhihad, 15, Tevhîd 28; Muslim, Imâre 150, 151.

prej tyre. Xhemati i thonë: "O imam, ne të japim rrogë, ndërkohë ti thua nuk di gjashtëdhjetë nga njëqind pyetje. Si është e mundur kjo?" Imami përgjigjet: "Më jepni rrogë sipas asaj që di. E gjithë pasuria e botës nuk do të mjaftonte nëse do t'ju duhej të paguanit diçka për atë që unë nuk e di." Imam Ebu Jusufi ishte në krye të autoritetit për fetva gjatë kësaj kohe.

Këta dhe shembuj të ngjashëm tregojnë se edhe më gjigantët për sa i përket dinjitetit dhe nderit nuk iu përgjigjën çdo pyetjeje të bërë. Madje kanë thënë "nuk e di". Le ta pranojmë që as ne nuk e dimë, por të mos e lëmë pas çështjen pa gjetur përgjigje. Le ta çojmë bashkëbiseduesin tonë te njerëzit që pranojmë se i dinë ato çështje më mirë se ne; Le të mësojmë dhe të përgatisim terrenin për të mësuar për ta.

11. Çështjet për të cilat do të flitet duhet të përjetohen së pari, dhe më pas të tregohen

"Të tregosh atë që jeton dhe të jetosh atë që thua" duhet të jetë një nga parimet më të rëndësishme të një predikuesi. Sepse personi i predikimit është në rrugë për t'u bërë një besimtar i vërtetë.

Veç kësaj, predikuesi duhet të dijë se fjalët dhe këshillat e pajetuara nuk do të kenë ndonjë efekt pozitiv. Allahu (xh.sh.) nuk jep bekime dhe ndikim në fjalët dhe veprimet e pasinqerta.

Predikuesi duhet t'i kushtojë vëmendje kësaj çështjeje. Si sillat kur është në publik, këtë duhet ta vazhdojë edhe kur është vetëm dhe të përpiqet të jetë i sinqertë në të gjitha sjelljet e tij të fshehta dhe të hapura.

Predikimi dhe udhëzimi, pra xihadi me gjuhë, që duhet bërë nga njerëz që nuk respektojnë moralin islam, janë indiferentë ndaj sunneteve dhe i bëjnë farzet me përtesë dhe pa vetëdije, në emër të Islamit, është në të vërtetë një krim. Përderisa ata që inkurajojnë jetën e pastër, të thjeshtë dhe të natyrshme të Islamit, për të cilën dëshiron i gjithë njerëzimi, të cilën ata nuk mundën ta arrijnë vetë, ulen në vendet e tyre të buta dhe kalojnë në kënaqësitë e fantazisë, si ngrënia dhe pirja në luks dhe shkëlqim, bashkëbiseduesit e tyre do të thonë: "Meqë Islamin po na e tregoni si një jetë të pastër dhe të natyrshme, hajde, ti jetoj këto parime i pari. Ne do të vijmë pas jush!" Kështu masat edhe do t'i refuzojnë këta predikues.

Pra, kushti i vetëm për të hyrë në zemra, për të ndikuar te të tjerët dhe për të vendosur një fron në zemra është që personi që ka thënë

gjithçka që është thënë paraprakisht, duhet ta ketë përjetuar vetë atë, siç ka bërë i Dërguari i Allahut (a.s.).

12. Një njeri i udhëzimit dhe kumtimit duhet të jetë i guximshëm

Njeriu i kumtimit duhet të dijë të sakrifktojë gjithçka për hir të fesë. Në rrugën për të pushtuar zemrat, ai duhet të marrë krenarinë dhe guximin e tij si një burak² dhe të shkojë në atë rrugë. Kur mendojmë për njeriun guximtar, na vjen ndërmend nëna e besimtarëve, Hatixhja (r.ah). Ajo ka lindur shumë më herët se Pejgamberi dhe vdiq shumë herët. Ndoshta kjo hershmëri ishte për shkak të emrit të saj. Sepse Hatixhe do të thotë e lindur para kohe. Kur e njohu Pejgamberin, i Dërguari i Allahut nuk kishte asgjë nga të mirat materiale. Nga ana tjetër Hatixheja ishte e pasur, fisnike dhe e bukur. Përkundër kësaj, ajo grua me shumë maturi e ndjeu kuptimin e madh tek i Dërguari i Allahut dhe e kërkoi atë. Ajo dërgonte karvane për qëllime tregtare dhe Pejgamberi ishte shumë i zoti për këtë punë. Ajo pati fëmijë me të Dërguarin e Allahut. Ajo ndërroi jetë para se të arrinte të perietonte periudhën e Medinës.

Kjo grua e madhe, e cila u krijua për të qenë gruaja e Pejgamberit, ishte me të vërtetë një grua madhështore. Kur i Dërguari i Allahut filloi të përcillte urdhrin e pejgamberisë, ajo e miratoi atë pa hezitim, sikur ta dinte që më parë se do t'i ngarkohej një detyrë e tillë. Pastaj gjithë pasurinë e saj ia dha të Dërguarit të Allahut. Pasuria e saj e madhe shpenzohej gjithmonë për Allahun. Gjatë bojkotit të politeistëve mekkas kundër muslimanëve, asgjë nuk mbeti nga kjo pasuri e madhe. Aq sa ndonjëherë të Dërguarit të Allahut i binte të fikët nga uria, por nuk gjente gjë për të ngrënë. Sepse, në atë kohë, atyre u privohej edhe një bukë thatë për t'u sjellë në tryezë. Hatixhja shkon në shtrat në këtë kohë; as kura për varfërinë nuk mund të kërkohet dhe ajo po ndjente përjetime të çuditshme. Horizonti i fundit në guxim është raskapitja dhe në pikën më të lartë të kësaj është nëna jonë, Hatixhja, e cila arriti këtë horizont para kujt do tjetër.

Ebu Bekri e shpërqendronte babain e tij me guralecat që i futi në enë [për kursimet] dhe e shpenzoi gjithë arin e tij për Allahun. Prandaj, edhe kur u bë khalif, ishte aq i varfër, sa që i duhej të siguronte jetesën duke mjelur delet

² Buraku njihet si mjet udhëtimi me anë të cilit Pejgamberi ka bërë udhëtimin në natën e Israsë dhe Miraxhit (Përkthyesi H.S).

e të tjerëve. Ky mik shpelle i të Dërguarit të Allahut, i cili dikur ishte një nga tregtarët më të pasur në Mekë, prijësi i sidikëve/të sinqertëve, kishte sakrifikuar gjithçka me një shembull madhështie dhe guximi. Umeri jetonte me atë që bënte më i varfëri në Medine, pra me pak hurma. Do të thotë se ai ishte i rraskapitur edhe për sa i përket mundësive financiare.

Secili sahab pothuajse ishte në garë me njëri-tjetrin për këtë çështje. Për hir të vlerave në të cilat ata besonin, zemrat dhe mendjet pushtoheshin me trimërinë e tyre dhe pjesëmarrja në Islam po rritej si një ortek çdo ditë që kalonte. Sepse, si në çdo çështje tjetër, ata i morën mësimet nga i Dërguari i Allahut. Një ditë, një person shkoi në fisin e tij dhe tha: "O populli im, bindjuni menjëherë këtij personi, sepse ai është peygamberë. Po të mos kishte qenë peygamber, nuk do të ishte kaq bujar dhe do të ishte i shqetësuar për frikën e furnizimit. Megjithatë, ai jep menjëherë çfarë të dojë!"

Të gjithë, të rinj e të vjetër, duhet të përpiqen të hyjnë në zemra në mënyra të tilla dhe t'i pushtojnë ato. Nëse një person mund të besojë në zemrën e një personi, në Allahun e Plotfuqishëm, duke shpenzuar gjithë qenien e tij në këtë rrugë, ai do të konsiderohet se ka fituar shumë, por nuk ka humbur asgjë në këmbim.

Bujarët janë ata që do të hapin derën e Xhennetit. Le të hapim rrugët që të çojnë në atë derë në këtë botë, në mënyrë që të marrim shumë të tjera me vete në atë derë. Për herë të parë në Xhennet nuk do të hyjnë dijetarët, kumtuesit apo mësuesit, por fatlumët që kanë shpenzuar pasurinë dhe jetën e tyre për të thënë të vërtetën dhe realitetin.

13. Mos u dorëzo, mos heq dorë, ji këmbëngulës

Këmbëngulja në kumtim dhe udhëzim është një mjet për të fituar pëlqimin e Allahut. Në të njëjtën kohë, ajo është shenja e sinqeritetit të predikuesit dhe e vërteta e asaj që thuhet. Është sekreti i gjetjes së pranimit në ndërgjegje. Këmbëngulja është shenja më e qartë se çështjet e diskutuara trajtohen me një ndjeshmëri të përshtatshme për rëndësinë e tyre. Kuptimi i kësaj është si vijon: Allahu i Madhëruar i kushton rëndësi që njerëzit të thonë "La ilahe illah Muhammedur-resûlullah" dhe dëshiron që kjo fjali të jetë në zemrat e tyre. Këtu, predikuesi i përgjigjet asaj që Zoti i tij e konsideron të madhe, përsëri në përputhje me madhështinë e asaj gjëje, duke ia kushtuar jetën

kësaj çështjeje që Zoti i Madhëruar i kushton rëndësi dhe duke u përpjekur vazhdimisht që Fjala e Tevhidit të vendoset në zemra. Pra, këmbëngulja e tij ka një kuptim të tillë.

Pra, njeriu duhet të insistojë në atë që i intereson Zotit vetë. Kjo tregon se sa i sinqertë është ai në pretendimin e tij. Po, një njeri që nuk jep gjithë jetën për vlerat që beson, nuk mund të jetë murshid/udhërrëfyes. Nuk është e saktë t'i quash murshid ata që nuk janë të tillë. Murshidi do ta tregojë atë që ka thënë njëqind herë, edhe nëse nuk dëgjojnë, ai do të thotë "njëqind herë të tjera nga e para" dhe do të vazhdoj të thotë përsëri. Ai do të presë të piquen kushtet, do të përpiqet të kapë momentin kur bashkëbiseduesi do të pranojë; Gjithmonë do të tregojë për një jetë pa u ofenduar apo nënvleruar... Njësoj si profetët. Sepse jeta e tyre ka të bëjë me këmbënguljen. Po, ata e përcillnin të vërtetën me këmbëngulje.

14. Përfundimi i duhet lënë Zotit

Ata që kryejnë detyrën e kumtimit dhe udhëzimit kurrë nuk duhet të ndërhyjnë në rezultatin, duke ia lënë përfundimin dhe pranimin e mesazhit Allahut. Sepse, detyra e tyre është vetëm të përcjellin; rezultati i takon tërësisht Allahut xh.sh.

Ata që i ftojnë njerëzit në fe, duhet të mendojnë vetëm për detyrat e tyre. Në fakt, peygamberet të tillë kanë ardhur dhe kanë shkuar, që megjithëse kanë treguar/dëshmuar peygamberinë e tyre dhe kanë predikuar gjatë gjithë jetës së tyre, [te disa peygamberë] nuk ka pasur asnjë person të vetëm që ka besuar në udhëzimin e tij. Megjithatë, ata gjithmonë i kanë përmbushur detyrat e tyre pa rënë në dëshpërim. Në asnjë moment të jetës së tyre nuk kanë kundërshtuar dhe nuk kanë thënë: "Pse nuk munda të shërbeja? Pse askush nuk më beson? Pse dështoi kjo përpjekje? Pse vazhduan kjo gjendje pa rezultat?" Ata asnjëherë nuk thanë gjëra të tilla dhe nuk u dëshpëruan.

Po, çdo peygamberë mendonte vetëm se si ta kryejë detyrën e tij. Për këtë ai i merr parasysht të gjitha kushtet dhe e kryen detyrën e tij në përputhje me rrethanat. Nuk është detyra e tij që t'i bëjë të tjerët të pranojnë atë që ai thotë. Gjykimi dhe vendimi në atë spektër i takon vullnetit të Allahut.

Përktheu: Haki Sahitaj

VLERA E 10 DITËVE TË

Dhul Hixhes

Mirësitë e Allahut ndaj mbarë njerëzimit janë të shumta, edhe pse njerëzit ndaj këtyre mirësive nuk e shprehin falënderimin e duhur. Nga mirësitë e shumta me të cilat Allahu i ka veçuar pasuesit e profetit të fundit, është dhe shtimi i vlerës së veprave në momente të caktuara. Duke qenë se popujt e mëparshëm kanë pasur jetëgjatësi më të madhe në krahasim me njerëzit e kohës sonë, i Madhi Zot, për të treguar drejtësinë dhe mëshirën e Tij të pafundme, u dha rastin këtyre njerëzve për shtimin e veprave të mira, për t'iu afruar atyre, të cilët e kanë pasur mundësinë e adhurimit të Krijuesit për një kohë më të gjatë. Raste të tilla na sjellin ndërmend sezonet e shitjeve dhe panairët, ku tregtarët japin mundin maksimal për të dalë të fituar nga një sezon i tillë. Prej këtyre rasteve është dhe dhjetëditëshi i muajit hënor Dhul Hixhe.

Faktet që tregojnë vlerën e këtyre ditëve ndaj ditëve të tjera janë të shumta. Prej tyre do të veçonim:

-Allahu i Madhëruar betohet në këto ditë duke thënë: "Pasha (betohem për) agimin. Pasha dhjetë netët. Pasha tekun dhe

çiftin." (Fexhr, 1-3)

Profeti a.s. ka thënë: "Dhjetë ditët janë dhjetë ditët e Kurbanit (Dhul Hixhes), "teku" është dita e Arafatit, ndërsa "çifti" është dita e Kurbanit." (Transmeton Ahmedi)

-Profeti a.s. ka thënë: "Veprat në asnjë ditë nuk janë më të mira sesa në dhjetë ditët e Dhul Hixhes..." (Transmeton Buhariu)

"Dita më madhështore është dita e Kurban Bajramit, pastaj dita pas saj." (Hadith i saktë, e transmeton Ahmedi)

Komentuesi i njohur i Kur'anit, Muxhahidi, në lidhje me komentin e ajetit 142 në suren A'rafë, thotë: "Asnjë vepër gjatë vitit që bën njeriu nuk është më e vlefshme se ajo që bën në dhjetë ditët e Dhul Hixhes. Këto janë ato dhjetë ditë, me të cilat ia plotësoi Allahu dyzet ditët e premtuara Musait a.s."

Prandaj nxitoni në vepra të mira në këto ditë, sepse këto janë mundësi të cilat nuk duhet të na kalojnë pa përfituar.

Le ta mbyllim këtë vit hixhri (hënor) me të mira, se ndoshta Allahu i Madhëruar na fal të kaluarat.

Dita më e mirë e vitit

Dita e Arafatit është dita e nëntë e muajit Dhulhixhe. Lidhur me vlerën dhe rëndësinë e kësaj dite, Profeti a.s. është shprehur: "Dita më e mirë është dita e Arafatit. Ajo i bën konkurrencë ditës së Xhuma. Dita e Arafatit, përveç ditës së xhuma, është më e mirë sesa shtatëdhjetë haxhe të kryer. Lutjet më të mira janë lutjet e bëra në ditën e Arafatit" (Muvatta, Haxh, 246). "Nuk ka ditë tjetër veç ditës së Arafatit, kur Allahu të ketë çliruar më shumë njerëz nga zjarri i xhehenemit." (Muslim, Haxh, 436)

Duke pasur për qëllim agjërimin e mbajtur në këtë ditë, profeti Muhamed a.s. thotë: "Shpresoj prej Allahut që të m'i falë gjynahet e vitit të kaluar dhe vitit të ardhshëm." (Muslim, Sijam, 196). Ebu Katade transmeton se i dërguari i Allahut ka thënë: "Agjërimi i ditës së Arafatit i fal gabimet e dy viteve, një viti përpara dhe një viti më pas." (Muslim; Ebu Daud; Nesai)

Ata që nuk janë duke kryer detyrën e vizitës së Qabes ose haxhillëkut, mund të agjërojnë ditën e Arafatit, domethënë një ditë para bajramit të kurbanit.

Ndërkaq, Ebu Hurejre tregon se Profeti i ka ndaluar personat e gjendur në haxh, të agjërojnë ditën e Arafatit (Ebu Daud; Nesai; Ibn Maxhe, 155), sepse njeriu që agjëron këtë ditë e ka të vështirë, ndoshta të pamundur t'i kryejë plotësisht dhe si duhet ritet dhe adhurimet e haxhit. Prandaj, duke agjëruar, ai e kalon në plan të dytë detyrën kryesore për të cilën ka shkuar në Mekë, gjë që s'është e drejtë.

Kurbanit

Kurbanit është një shprehje përkushtimi, sakrificë, sinqeriteti dhe nënshtrimi ndaj vullnetit hyjnor. Ky nënshtrim e përkushtim simbolizohet në mënyrë kulmore me Ibrahimin dhe Ismailin.

Ngjarja e treguar në Kur'anin fisnik (Saffat, 100-107) paraqitet si një horizont në emër të bindjes dhe nënshtrimit ndaj urdhrave të Allahut për besimtarët. Ç'përkushtim, besim e bindje e jashtëzakonshme vërehet te Ibrahimit?! Për vite të tëra zemra i ishte djegur nga dëshira për të pasur një fëmijë. Allahu i dhuroi një fëmijë kur ishte në moshë të thyer. Më pas, kur djali e kaloi moshën e fëmijërisë dhe mbërriti në moshën që mund të rendte pas të atit, të shoqërohej e të punonte me të, Ibrahimit pa në ëndërr se i duhej ta flijonte. Ai e kuptoi se kjo ëndërr ishte një shenjë prej Zotit të tij, që i urdhëronte të bënte të birin kurban. E pra, ajo që ai shihnte në ëndërr ishte veç një shenjë e jo një shpallje e qartë. E megjithatë, kjo ishte e mjaftueshme që Ibrahimit të përulej përpara urdhrit të Allahut dhe t'i shprehte Atij bindje të plotë. Ibrahimit, në një dorëzim e nënshtrim të plotë, me paqe e qetësi të brendshme, iu drejtua të birit dhe pa se edhe ai gëzonte të njëjtin përkushtim e nënshtrim. Atë e bir, në kulmin e përkushtimit ndaj Allahut, iu vunë punës për ta çuar në vend atë që u kërkohej. Kur Ibrahimit e përgatiti të birin duke e shtrirë për ta flijuar, Allahu i lartësuar i bëri të ditur se e kaloi sprovën dhe i dërgoi një dash kurbanit për ta flijuar në vend të tij. Kështu, kujtimi i kësaj ngjarjeje të madhe, që lartohet si pishtar i bukurisë së bindjes dhe i madhësisë së përkushtimit, vijohet sot e kësaj dite me traditën e therjes së kurbanit. Profeti ynë, duke tërhequr vëmendjen për këtë çështje, ka urdhëruar e ka thënë: "Thërrni kurban, sepse therja e kurbanit është shembulli

i atit tuaj, Ibrahimit" (Ibnu Maxhe, Edahi, 3; Ahmed b. Hanbel, Musned, 4/368; Hakim, Mustedrek, 2/422)

Në fenë tonë ka vend për çdo gjë që ka nevojë njeriu

Festa është pjesë e jetës, ashtu si dhe dhimbja është pjesë e jetës. Festë dhe gëzim është ajo që të largon stresin dhe hallin, qoftë edhe për pak kohë. Njeriu feston kur i vjen zgjidhja e problemit që shumë e ka shqetësuar, kur bëhet mirë i dashuri i tij që shumë e ka lënduar, gëzon kur sheh fëmijën e tij që në rrugën e drejtë tashmë është udhëzuar, gëzon kur sheh familjen e tij që rreth njëri-tjetrit të gjithë janë bashkuar...

Por ai gëzon edhe më shumë kur e gjen veten e tij më afër Zotit të afruar, kur "e mira" dhe "fisnikja" e tij tashmë mbi të keqen dhe rutinën kanë sunduar... kjo është festa e vërtetë, festa që Islami e bëri zyrtare të paktën dy herë në vit.

Fitër Bajrami nuk është gjë tjetër veçse festim pas agjërimit dhe durimit, ndërsa Kurban Bajrami nuk është veçse festim për sakrificën dhe besimin. E pra, në qoftë se për çdo ditë myslimani do të bënte nga një punë të mirë, ai për çdo ditë do të kishte festë.

Të gjithë njerëzit festojnë, por festat tona nuk janë njësoj me të tjerat. Ato janë festa të "merituara", ato janë festa ndjenjash të thella, ato janë festa të sakrificës dhe të vetëpërmbytjes. A nuk është e vërtetë se pjesa më e madhe e njerëzve në festat e tyre nuk shohin përtej "pragut të shtëpisë", edhe pse shumë afër tyre, dikush tjetër nuk mundet të festojë?

Festat tona janë të përmbytura. Ato nisin me urime dhe mbarojnë me urime. Ato nisin me "mend në kokë" dhe mbarojnë me "mend në kokë", ato nisin vëllazërore dhe mbarojnë me vëllazërore... sepse edhe në festë ne njohim një Zot që na mëson se cila është më e mira.

Në festën tonë madhërohet Zoti i gjithësisë, sepse na krijoi në formën më të mirë, zgjodhi për ne jetesën më të mirë, na mundësoi dhe na dha forcë të ndjekim rrugën më të mirë... por në festën tonë nuk harrohet njeriu.

Kjo është tradita e Profetit tonë kur i mësoi shokët e tij të gëzojnë e të këndojnë, të argëtojnë e të urojnë, për të treguar se në fenë tonë ka vend për çdo gjë që ka nevojë njeriu.

Është me të vërtetë bukur...

Është me të vërtetë "ëmbël" kur besimtarët takohen dhe urojnë njëri-tjetrin me dorën përmbi dorë, me zemrën afër zemrës.

Është me të vërtetë bukur kur të gjithë pjesëtarët e familjes shqetësohen dhe pyesin se cila është rroba që do të veshin sot për festë, për t'u dukur sa më mirë. Atëherë le ta dimë se rroba më mirë te Zoti është ajo e devotshmërisë dhe e besimit, ajo që të zbukuron në këtë jetë dhe në tjetrën.

Është me të vërtetë kënaqësi kur kthehemi për të uruar e për të gëzuar me fëmijët dhe njerëzit, por do të ishte dhe më e veçantë të futësh gëzim në zemrat e jetimëve që s'ka kush t'i urojë, në zemrat e të varfërve që s'ka kush t'i gëzojë.

Është me të vërtetë bujari dhe mirësi kur shkon të presësh kurbanin, vetëm për hir të Zotit, por nuk duhet harruar se në jetë ka plot gjëra më të lehta se ky kurban që mund t'i bëjmë për Zotin, pa shumë mund, pa shumë para.

SAHABËT ME RADHË BËHEN MYSLIMANË ME FTESËN E TË DËRGUARIT TË ALLAHUT (III)

Husajni, babai i Imranit, bëhet mysliman

Kurejshët e respektonin shumë Husajnin, ndaj vendosën që të shkonin pranë tij e të këshilloheshin me të. Kur u takuan, i thanë:

- "Të kishe folur njëherë, edhe në emrin tonë, me atë njeri. I merr nëpër gojë të gjithë zotat tanë dhe nuk lë asnjë rast pa i mallkuar." Dhe, kështu, e morën Husajnin dhe e sollën pranë të Dërguarit të Allahut. Ishin të shumtë në numër. I Dërguari i Allahut, kur i pa, tha:

- "Hapuni vend më të mëdhenjve!" Husajni, që po përpiquej të kuptonte sa më shumë nga çdo fjalë e nga çdo sjellje, tha:

- "Thonë se ti i mallkon zotat tanë dhe nuk i heq asnjëherë nga goja, sa herë që të jepet mundësia për t'i përbuzur. Mirëpo, babai yt ishte njeri i mençur dhe ishte një njeri që i mbronte fenë dhe traditat tona. Si qëndron puna me këto lajme që më kanë ardhur në vesh?"

- "O Husajn! Si babai im, ashtu edhe babai yt janë në zjarr tani. Po ti, sa zotave u beson?", - tha i Dërguari i Allahut.

- "Unë besoj te tetë zota; shtatë prej tyre janë në tokë, ndërsa njëri në qiell.", - u përgjigj Husajni.

Kur i Dërguari i Allahut e pyeti:

- "Po kur përballësh me ndonjë rrezik, cilit prej tyre i përgjohesh, atyre që janë në tokë, apo atij që është qiell?"

Husajni iu përgjigj:

- "Atij që është në qiell i lutem."

- "Po kur të dëmtohet pasuria, cilit prej tyre i përgjohesh? Atyre që janë në tokë, apo atij që është në qiell?"

- "Atij që është në qiell i përgjohem!"

- "Po kur Ai që t'i dëgjon lutjet dhe të jep gjithë ç'të nevojitet, është Një, atëherë pse i bën Atij ortak në realizimin e nevojave të tua. Kujton se duke i falënderuar dhe lëvdur të gjithë e bën Atë të jetë prapëseprapë i kënaqur me ty? Apo, mos vallë ke frikë se mos ndonjëra prej tyre të vë në vështirësi në punët e tua?"

- "Asnjë nga këto.", - u përgjigj Husajni.

Deri në atë çast, Husajni nuk ishte takuar me asnjë njeri si Resulullahu. Këtë e kishte kuptuar më së miri thellë brenda vetes. Mandej fjalën e vijoi Krenaria e Gjithësisë, duke i thënë atij:

- "Bëhu mysliman, që të gjesh shpëtim."

- "Po kam kushërinjtë dhe fisin, po atyre çfarë t'u them?", - tha Husajni.

- "O Zoti im! Ma dhuro mua udhëzimin, që të mund ta gjej rrugën e drejtë dhe falmë me shumicë prej dijes dobiprurëse.", - e mësoi Resulullahu që të lutej.

Pasi e bëri këtë dua, Husajni priti edhe ca kohë, mandej u

bë mysliaman. Kur u ngrit në këmbë, i biri, Imrani, u ngrit dhe e puti babanë në krye, në duar dhe në këmbë. Krenaria e Njerëzimit, kur e pa këtë sjellje, filloi të qante dhe nga ajo gojë e bekuar filluan të dilnin këto fjalë:

- "Qava nga sjellja e Imranit. Kur babai, Husajni, hyri këtu si mohues ai as që u çua në këmbë, as nuk pa asnjëherë kah i ati. Mirëpo, një të pranuar Islamin, ai nuk ngurroi për as edhe një çast të vetëm që të tregonte respektin e merituar, duke e kryer siç duhej detyrën e të qenët djalë. Ishte ajo delikatesë e veçantë që më përloti."

Kur erdhi koha që Husajni do të ngrihej, për t'u larguar që aty, Resulullahu u drejtua nga shokët e Tij dhe u tha:

- "Ngrihuni dhe përcillenit atë deri në shtëpinë e tij."

Teksa po dilte nga dera, kurejshët e panë qëndrimin e Husajnit dhe e kuptuan se çfarë kishte ndodhur, ndaj thanë:

- "E braktisi edhe Husajni fenë e të parëve të tij." - dhe u larguan të shpërndarë së andejmi pa i thënë asnjë fjalë.¹

Kur bëhet mysliaman një prej fisit të el-Huxhejmëve

Pranë të Dërguarit të Allahut erdhi një nga fisi i el-Huxhejmëve, i cili e pyeti:

- "Ti je i Dërguari i Allahut?"

- "Po!", - iu përgjigj Resulullahu.

- "Po çfarë është ajo ku po i fton ti njerëzit?", - vijoi ai me pyetjet e tij.

- "I ftoj njerëzit që t'i besojnë Allahut, i cili është Një i Vetëm, që është i Shenjtë dhe i Gjithëpushtetshëm. Ai është një Zot i atillë që, nëse ti dëmtohesh ose të kaplon ndonjë vështirësi dhe ti kërkon ndihmë, atëherë Ai të shpëton ty nga dëmi, duke ta hequr vështirësinë që të bren në shpirt. Nëse përballësh me ndonjë thatësi, varfëri, apo mungesë begatie, kur ti i lutesh Atij, thatësira zhduket, varfëria shpërbëhet dhe begatia e mbulon gjithë mungesën e vet. Sikur në mes të shkretëtirës së paanë të humbasësh rrugën, kur ti të prekësh në dorezën e portës së mëshirës së Tij me lutje, sheh se si do të gjesh menjëherë rrugën.", - iu përgjigj i Dërguari i Allahut.

Ky huxhejmas, të cilit nuk i është përcaktuar emri, u bë menjëherë mysliaman dhe tha:

- "O i Dërguari i Allahut! Më jep një këshillë të mirë."

- "Mos shaj askënd dhe asgjë.", - iu përgjigj i Dërguari i Allahut.

- "Pas asaj fjale, unë nuk shava më asgjë, frymor a jofrymor; askënd, në mënyrë të vetëdijshme ose të pavetëdijshme."²

Muauje bin Hajde bëhet mysliaman

Muauje bin Hajde erdhi pranë Resulullahut. Ai ishte betuar shumë herë se nuk do të shkonte kurrë pranë Krenarisë së Gjithësisë, cila do të ishin kushtet, dhe se nuk do ta pranonte kurrë fenë me të cilën Ai pretendonte se ishte zbritur. Megjithatë, nuk mund ta mohonte se ishte i magjepsur pas Tij. Ishte pikërisht kjo magjepsje që e kishte prurë deri afër të Dërguarit të Allahut, për t'i thënë:

- "Ti po na flet për diçka të qenësishme, mirëpo unë nuk di asgjë tjetër, pos asaj që më ka mësuar Zoti." Kërkonte ndonjë hapësirë të lirë, ndonjë portë të hapur. Shkoi dhe i tha të Dërguarit të Allahut:

- "Të lutem, për hir të Zotit, me çfarë të ka dërguar Zoti ty te ne?"

- "Me fenë e Islamit", - iu përgjigj i Dërguari i Allahut.

- "Çfarë është kjo fe e Islamit?"

- "Ajo do të thotë që të thuash 'unë e ktheva fytyrën kah Zoti dhe e braktisa çdo gjë tjetër veç Tij'. Do të falësh namazin ashtu siç duhet, pa kurrfarë të mete dhe do të japësh zekatin. Po ashtu, duhet ta dish shumë mirë, se gjaku i mysliamanëve është haram (i ndaluar) për njëri-tjetrin. Asnjë mysliaman nuk vret dot padrejtësisht një mysliaman tjetër. Myslimani është vëlla i mysliamanit dhe ata i vijnë gjithmonë në ndihmë njëri-tjetrit. Allahu nuk e pranon veprën e një mysliamani që bie në politeizëm e idhujtari pasi është bërë mysliaman, derisa ai të ndahet e të largohet prej idhujtarëve. E si mund të më njihet mua kjo përgjegjësi për ta shpëtuar prej zjarrit atë njeri që gjendet në këtë gjendje? Ta dini mirë, se Zoti im do të më thërrasë edhe mua, për të më pyetur: 'A ua tregove robërve të mi të drejtën?' Dhe unë do t'i përgjigjem: 'Pa dyshim, ua shpalla.' Këtë duhet ta ngulitni njëherë e mirë në mendje. Ata që janë këtu dhe i dëgjojnë këto fjalë, t'ua transmetojnë edhe atyre që nuk janë të pranishëm! T'ua vini veshin këtyre fjalëve dhe të më dëgjoni mirë. Në Ditën e Gjykimit, kur të vini atje, në praninë e Zotit, atje nuk do t'ju lejojnë të flisni. Ato gjëra që ju ngurroni t'i pranoni, do të jenë organet tuaja që do t'ju nxjerrin zbuluar, duke treguar të vërtetën ashtu siç është."

- "Kjo është përmbajtja e fesë sonë, o i Dërguari i Allahut?", - e pyeti Muauje bin Hajde të Dërguarin e Allahut, i cili iu përgjigj me fjalët:

- "Kjo është feja jonë. Nëse i kryen siç duhet të gjitha ato që të thashë, atëherë kjo do të jetë e mjaftueshme."³

Adij bin Hatimi bëhet mysliaman

Kur lajmi se Krenaria e Gjithësisë ishte një profet që u përhap gjithandej, ai mbërriti edhe tek Adij bin Hatimi, mirëpo atij nuk i pëlqyen fare ato fjalë që dëgjo. Madje, një t'i dëgjuar këto fjalë, u ngrit, nga vendi ku jetonte dhe shkoi në lagjen e bizantinëve. Madje, nuk u mjaftua vetëm me kaq, por vendosi që të shkonte edhe te vetë mbreti bizantin. Mirëpo, edhe aty qe bezdisur pa masë. E ema e kishte këshilluar edhe më parë, që të shkonte njëherë te Resulullahu.

Ngjarja, në një transmetim, rrëfëhet kështu:

Kur Adij bin Hatimi gjendej në Mekë, në vendin e quajtur Akreb, kalorësit e Resulullahut kishin ardhur dhe kishin marrë hallën e tij dhe shumë të tjerë, për t'i çuar tek ai. Halla e tij i pati thënë të Dërguarit të Allahut:

- "O i Dërguari i Allahut! Bashkë me mua ishte edhe një shërbëtor, mirëpo ai mbeti shumë prapa. Unë jam një grua e moshuar dhe nuk kam askënd që të më ndihmojë. Sikur të më bësh një të mirë, që Allahu të të ndihmojë edhe ty."

- "Kush ishte ndihmësi juaj?", - e pyeti i Dërguari i Allahut.

1. Ibni Haxher, el-Isabe 1/337.

2. Jethemi, Mexhmeu'z-Zeuaid 8/138 (13003).

3. Ibni Abd'il-Berr, el-Istiab 1/323.

- "Adij bin Hatimi.", - iu përgjigj ajo.

Resulullahu e dëgjo emrin dhe shtoi:

- "Kush, ai burri që kërkon të na shmanget, Allahut dhe pastaj mua?"

- "Ndhimësi im tani nuk është këtu, ndaj të lutem që të më ndihmoh ti.", - iu përgjërta edhe njëherë gruaja.

Kur i dëgjo të gjitha këto, Adij bin Hatimi i bëri një të mirë hallës së tij.

Teksa ajo grua po merrte ndihmën e kërkuar, me shumë gjasa ishte Aliu (radjallahu anhu), që i tha:

- "Kërkoji Resulullahut të të japë edhe një kafshë rrugel!"

Ashtu bëri, kërkoi edhe një kafshë dhe i Dërguari i Allahut ia dha.

Gruaja po largohej shumë e gëzuar së andejmi. Kur u kthye tek i nipi, ajo i tha atij:

- "Ti bëre diçka, që babai yt nuk do ta kishte bërë kurrë. Me dëshirë ose pa dëshirë, të lutem, shko njëherë tek ai njeri."

Adij bin Hatimi thoshte me vete:

- "E ç'do të më ndodhë nëse shkoj tek ai njeri. Edhe sikur të jetë gënjeshtar, prapë ai nuk ka se ç'të keqe të më bëjë. Nëse thotë të vërtetën, atëherë unë do të kem mësuar se si qëndron e vërteta." U kthye pas dhe u nis për te Resulullahu. I Dërguari i Allahut kishte shkuar në faltore dhe po qëndronte ashtu, i ulur. Ata që gjendeshin aty i thanë se kishte ardhur Adij bin Hatimi. Vazhdimin e ndodhisë e tregon vetë Adij bin Hatimi:

- "Pata shkuar drejt e tek ai, pa kërkuar as mbrojtjen e ndokujt dhe pa pasur kurrfarë reference nga ndonjë tjetër. Kur më çuan pranë tij, ai më kapi për dore. Krenaria e Gjithësisë e kishte thënë edhe më parë, se 'i ishte lutur shumë herë Allahut, duke iu përgjërta me shumë dëshirë, që një ditë ta vinte dorën mbi dorën time.' Qëndroi për njëfarë kohe me mua. Ndërkohë, te Resulullahu erdhi një grua me një djalë të vogël, të cilët i thanë: "Ne duam diçka prej Teje." Resulullahu qëndroi bashkë me ta, në këmbë, derisa ua përmbushi nevojën që kishin. Mandej, më kapi për dore dhe më çoi në shtëpinë e tij. Ajo ishte hera e parë që unë pata mundësinë të ulesha përballë Krenarisë së Gjithësisë."

Gruaja dhe fëmijët qëndronin të ulur aq pranë me Profetin tonë, saqë Adij bin Hatimi e pati kuptuar menjëherë, se ai nuk ishte si sundimtarët e Iranit dhe Bizantit. Sikur të ishte duke lexuar enkas për të, i Dërguari i Allahut recitoi tri herë:

- "O Adij! Bëhu mysliman dhe shpëto!"

- "Unë e kam fenë time.", - u përgjigj Adij bin Hatimi.

- "Unë e njoh më mirë se ti fenë tënde.", - i tha i Dërguari i Allahut.

- "Si, ti e njeh fenë time më mirë se unë?", - e pyeti Adij Resulullahun i habitur.

- "Po! Ti, a nuk i përket fesë së Rekuthijes [emërtimi i një feje që është një përzierje e fesë së krishterë me mandeizmin]? A nuk i ha ti një të katërtat e gjithë plaçkës dhe pasurisë që siguron fisi juaj?"

Adiji i pohoi edhe njëherë të gjitha këto që po i thoshte i Dërguari i Allahut.

- "Në fakt, kjo nuk është e lejuar as në fenë që ti i përket", -

vijoi fjalën Krenaria e Gjithësisë.

Adij bin Hatimi nuk kundërshtoi asnjë fjalë nga sa u thanë. Profeti ynë (sal'lallahu alejhi ue sel'lem) vijoi fjalën e tij:

- "Unë e di shumë mirë edhe se çfarë të pengon që të pranosh Islamin. Ti nuk beson, sepse ata që më kanë besuar mua janë kryesisht nga njerëz të dobët në radhët e shoqërisë, të cilët arabët i përçmojnë se janë të varfër, ndaj edhe i lënë mënjandë. A e di qytetin e Hires ti?"

- "Jol, - u përgjigj Adiji, - nuk e kam parë kurrë atë vend. Por kam dëgjuar të flitet për të."

- "Të betohem për Allahun, sepse Fuqia e Tij e ka në dorë jetën time, një ditë Ai ka për ta plotësuar këtë fe. Madje, do të vijë një ditë, që një grua e vetme do të hyjë në një shportë rruge mbi shpinën e devesë dhe do të mund të udhëtojë e sigurt nga Hireja [një qytet i vogël në afërsi të Kufes] në Mekë, do të vizitojë Qaben. Do të vijë një ditë që do të ngadhënjëhet edhe mbi thesaret e Hurmuzit, mbretit të Iranit."

- "Si? Hurmuzi, mbreti i Iranit?", - pyeti Adij bin Hatimi.

- "Madje edhe shumë më shumë, të ardhurat do të shtohen aq shumë, saqë të gjithë do të jenë të ngopur dhe askujt nuk do t'i shkojë më mendja e nuk do të denjojë për ndonjë gjë tjetër që nuk e ka."

Erdhi një ditë, që këto lajme që Resulullahu kishte dhënë për të ardhmen u realizuan të gjitha një e nga një. Madje ato i pa edhe Adij bin Hatimi me sytë e tij.⁴

Adij bin Hatimi u bë menjëherë mysliman, që aty. Fytyra e Krenarisë së Gjithësisë shkëlqente nga gëzimi. Njerëzit pranë tij i kërkuan disa gjëra dhe ai pasi lëvdoi dhe falënderoi thellësisht Allahun, tha këto fjalë:

- "O njerëz! Çdo e mirë që do të bëni ka për të qenë pasuria juaj. Njeriu, sado pak, apo shumë, mirësi t'i falë Allahu, kur ai të vijë dita e të shkojë pranë Krijuesit të vet me këto mirësi, Allahu ka për t'i thënë: 'A nuk të dhashë unë ty shqisën e të shikuarit, të të dëgjuarit? A nuk të dhashë unë ty pasuri dhe fëmijë? Tani më thuaj ti, çfarë dërgove për ahiretin që sa ishe në jetë mbi Tokë?' Aty, nëse ai njeri nuk ka dërguar asgjë, do të shohë njëherë pas, njëherë para, majtas, pastaj djathtas, mirëpo nuk do të shohë dot asgjë. Në atë çast nuk do të ketë asnjë rrugëzgjdhje e shpëtim tjetër pos mëshirës së Allahut. Ruajeni veten prej zjarrit, qoftë edhe me një gjysmë hurme të vetme. Nëse nuk e keni as këtë, atëherë thoni të paktën një fjalë të butë e të ëmbël. T'ju them të vërtetën, unë nuk kam frikë se mos mbeten të varfër. Nuk ka dyshim se Allahu do t'ju ndihmojë me shumë të mira e ndihmën e Tij, duke ju falur ngadhënjime të njëpasnjëshme. Madje edhe ajo grua e ulur mbi samarin e devesë, do të udhëtojë e vetme nga qyteti i Hiresë, deri në Medinë, e askush nuk do t'i bëjë keq."⁵

Shkëputur nga libri "Jeta e Sahabëve 1"

M. Jusuf Kandeheui

Botim i KMSH

4. Ibni Kethir, el-Bidaje 5/66.

5. Taberani, Mu'xhemu'l-Kebir 17/99.

Kurani Famëlartë

mëshira e Zotit për të gjitha botët

Mëshiruesi. Ai ia mësoi Kur'anin. (Kuran 55:1-2)

Kuptimi i jetës dhe Kur'ani

Shumë kohë më parë, në të shkuarën e pafund ishte vetëm Krijuesi i gjithçkaje, Allahu Fuqplotë. Çdo gjë ishte në thesarin e tij të fshehtë. Ai vendosi të shfaqte Madhështinë e tij dhe kështu filloi krijimi i çdo gjëje. Por krijimi do merrte kuptim dhe përsosje vetëm qenien më të lartë dhe frytin e të gjithë universit që ishte njeriu. Ja kështu filloi rrugëtimi ynë në këtë botë.

Jeta e njeriut në këtë botë është një rrugëtim i gjatë, i mbushur me shumë të panjohura dhe mistere. Në anën tjetër njeriu është qenia ku përmbledhen të gjithë misteret e universit ku jeta e tij është koha dhe mundësia për të zbuluar veten dhe për tu ngjitur drejt përsosmërisë. Kështu në këtë rrugëtim të gjatë njeriu sa është i privilegjuar është edhe nevojtar, i dobët dhe i huaj për këtë botë. Mbi të gjitha ai ka nevojë për një udhërrëfyes gjatë këtij rrugëtimi. Shqisat, përvoja dhe mendja e ndihmojnë por përsëri mbeten të pafuqishme për ta nxjerrë njeriun përfundimisht nga vorbulla e dyshimeve. Për këtë ai ndjen nevojën të kthehet drejt Krijuesit të tij. Zoti i përgjigjet duke folur me gjuhën më të lartë, përtej kësaj bote të krijësive, me Kur'anin Famëlartë.

Nëse njeriu ka vullnetin e lirë për të zgjedhur e vepruar, ekzistenca dhe ardhja në jetë nuk përfshihen në vullnetin dhe dëshirat e tij. Kështu çdo njeri jeton këtë jetë në një formë të caktuar duke përjetuar sfidat, të mirat e të këqijat, arritjet e dështimet dhe gëzimet e hidhërimet që e karakterizojnë atë. Por mbi të gjitha njeriu duhet të dijë çfarë kuptimi ka jeta për të dhe cila është arsyeja që ai jeton dhe e ndërton këtë jetë në një formë të caktuar. Për rrjedhojë, duke qenë se i mëson njeriut të vërtetat e ekzistencës dhe e udhërrëfen atë në këtë botë, Kurani është mirësia në të cilën reflektohet në formën më të lartë Mëshira e Zotit. Ai është një Dritë Hyjnore e zbritur në horizontin e njeriut që ta ndriçojë dhe frymëzojë atë në errësirat e kësaj bote.

Kurani si burim i njohjes

E mos u bëni si ata që harruan Allahun, pra All-llahu bëri që ata harruan vetveten! Të tillët janë të mëkatarë të vërtetë.

Çdo dituri është e destinuar ta çojë njeriun drejt njohjes së vetes së tij, përndryshe e humbet kuptimin dhe vlerën e saj. Në këtë rrugëtim të rëndësishëm përpjekja njerëzore ka nevojë për ndihmën hyjnore që i është dhuruar njeriut nëpërmjet dritës së Kur'anit Famëlartë. Ai përmban mesazhe të vyera që synojnë ta mësojnë njeriun të njohë realitetin e vetes së tij. Me anë të Kur'anit njeriu flet me Zotin e tij, e përkujton dhe falënderon dhe afrohet më shumë me Të. Kështu njeri

në këtë rrugëtim të shenjtë gjen udhën dhe forcën e shpirtit për të zbuluar misteret e vetes së tij.

Kurani i mëson njeriut të hapë mendjen dhe ndjenjat për të kuptuar universin përreth tij. Nëse Kurani është fjala e Zotit me të cilën njeriu flet me Të, universi është libri i krijimit i shkruar prej Fuqisë dhe Vullnetit të Zotit ku njeriu mund të reflektojë për Cilësitë e Tij që shpalosen në të. Ai kupton se universi madhështor dhe i pafund që e rrethon, buron prej të njëjtës dritë dhe ka një kuptim dhe rëndësi ekzistenciale për jetën e tij. Kështu njeriu nuk është më një i panjohur për këtë botë, por çdo ekzistencë është një mik i mirë për që e shoqëron atë në rrugëtimin e tij drejt përsosmërisë. Për rrjedhojë jeta e njeriut merr një kuptim dhe vlerë të përjetshme dhe ai merr përgjegjësinë për të ndërtuar "parajsën" e kësaj bote me qëllimin që të jetë përjetësisht i lumtur në botën tjetër.

Njeriu dhe mëshira e Kur'anit

Ky libër, në të cilin nuk ka dyshim aspak, është udhëzim për të devotshmit

Bujaria dhe mëshira Kur'anit Famëlartë është si një det i gjerë deri në pafundësi. Që prej zbritjes në tokë ai ka qenë dhe vazhdon të jetë burim frymëzimi për çdo shoqëri në çdo kohë. Me horizontin e tij të magjishëm ka ndriçuar errësirat më të mëdha dhe i ka zgjatur dorën për ti udhërrëfyer njerëzit drejt përsosmërisë dhe majave më të larta të historisë së njerëzimit. Çdo fjalë e tij është një yll që shndrit në qiell dhe ndriçon rrugën tonë në botën njerëzore dhe çdo njeri pavarësisht kohës, vendit, kulturës apo formimit të tij mund të përfitojë nga rrezet e tij duke ndjekur shndritjen e njërës prej yjeve për të gjetur rrugën e tij në këtë jetë.

Një nga mrekullitë dhe veçoritë më interesante të Kur'anit është se ai i jep çdo njeriu atë që kërkon në Të. Çdo njeri përfiton dhe mëson gjëra të ndryshme sipas perceptimit mbi jetën dhe qëllimit me të cilin e lexon. Kështu Kurani nuk ia ka hapur dyert e kuptimit dhe mëshirës atyre që kanë mbyllur dyert zemrës kundrejt tij. Ai ka qenë një vorbull dyshimesh dhe keqkuptimesh për ata që kanë kërkuar të realizojnë pasionet dhe plotësojnë tekat e egos nëpërmjet Tij. Në anën tjetër Kurani ka qenë një burim paqeje dhe sigurie për ata që në të, të vërtetën dhe qetësinë e shpirtit kanë kërkuar.

Prandaj Kurani Famëlartë është dhe do të jetë përjetësisht një libër i hapur që shpërndan dritë përreth, por vetëm për ata që kthehen drejt tij. Ai i ndan misteret me ata që me sinqeritet dhe dashuri të pastër i drejtohen atij. Kështu njeriu do të pastrojë zemrën nga mohimi, veset dhe ngarkesat e dëmshme dhe të panevojshme të kësaj bote materiale. Dhe Kurani Famëlartë do ti hapë faqet e tij të mistershme për ti treguar njeriut thellësitë e pafund të kuptimeve dhe bukuritë e magjishme të ekzistencës.

Abdullah Bulku

NJERIU, HAXHI Qabeja

Besimtarët myslimanë e kanë ëndërr të shkojnë e ta vizitojnë Qaben e Madhnueshme, qoftë edhe një herë në jetë. Vizita e Mekës, Qabes, rrotullimi shtatë herë rreth Qabes, ecja mes kodrave Safa dhe Merve, gjuajtja simbolike e djallit të mallkuar, prerja e Kurbanit, qëndrimi në Arafat ku Ademi dhe Havaja janë takuar pasi janë larguar nga xheneti, veshja e bardhë e Ihramit dhe qethja e flokëve janë pjesët më të rëndësishme të këtij adhurimi madhështor.

Po çfarë është Qabeja dhe Haxhi në të vërtetë?

Qabeja është ai objekti në formë kubi që gjendet brenda faltores qendrore në Mekë. Ndërsa Haxhi është kryerja e disa riteve të caktuara në kohën e caktuar pikërisht me qëllim kryerjen e këtij obligimi. Kjo vizitë është detyrim nga Zoti për çdo besimtar mysliman që i plotëson kushtet. Përveç që njeriu duhet të besojë ai duhet të ketë arritur moshën e caktuar, pra nuk është detyrim për fëmijët; duhet të gëzojë shëndet dhe të ketë mundësi ekonomike. Për ata që kanë mundësi kjo

vizitë duhet kryer së paku një herë në jetë dhe sa më shpejt që të plotësohen kushtet.

Çfarë është Haxhi për shpirtin?

Vendi ku shpirtat qetësohen. Atje ku mëkatet falen. Atje ku njeriu ringjallet shpirtërisht. Atje ku njeriu mendon kthjellët për Zotin e tij. Atje ku njeriu nuk paragjykon tjetrin në varësi të pasurisë, pozicionit në shoqëri, ngjyrës së lëkurës... Atje ku njeriu i bindet të Madhit Zot plotësisht. Atje ku e mira ka triumfuar e triumfon ndaj të keqes. Është ai vend ku edhe shpirtat dhe karakteret më të forta e më të ngurta zbuten e i dorëzohen plotësisht të Madhit Zot. Ai vend dhe ai tubim 2-3 milionësh, që është krejt unik dhe i veçantë, të kujton grumbullimin e Madh në Ditën e Gjykimit kur njeriut nuk do t'i bëhet padrejtësi, por do të gjykohet për atë që ka vepruar, kur njeriu do mëshirohet nga i Gjithëmëshirshmi.

Haxhi është ajo rimëkëmbje shpirtërore me të cilën njeriu merr trajtën e tij të parë me të cilën është krijuar, larg mllëve e ligësive. Janë pikërisht këto ditë që e edukojnë njeriun për gjithë jetën. Këtë edukim dhe pastrim nuk ka sistem apo metodë tjetër në këtë botë që mund ta instalojnë te njeriu. Njeriu shkon aq lart saqë nuk dëshiron të largohet nga aty. Madje ata që kanë shkuar para se të kthehen fillojnë e bëjnë planet për ndonjë vizitë tjetër. Padyshim që Haxhi dhe vizita e Qabes në këtë kohë është kulminacioni i pashoq shpirtëror që qenia njeri mund të arrijë. Këtu njeriu e kupton se më në fund do të kthehet te Zoti i tij, se s'ka mundësi tjetër, prandaj i duhet të përgatitet për atë Ditë.

Çfarë është Haxhi, çfarë simbolizon ai?

Haxhi është simbol i bindjes dhe i qëndrësës së njeriut besimtar ndaj Urdhrit Hyjnor. Siç dihet ishte profeti i madh Ibrahim a.s. që u sprovua deri në palcë të shpirtit dhe ngadhënjëu ndaj vetes dhe kësaj bote. Ai u urdhërua të bënte kurban të birin, Ismailin. Kur besimtari i bindur merr urdhra nga Zoti i tij nuk pyet "pse, si, qysh" etj., por menjëherë i zbaton. Është i logjikshëm, shumë madje, sepse vetë bindja ndaj Krijuesit të Madh është logjike e pastër. Zoti i Gjithëmëshirshëm nuk urdhëron diçka të dëmshme, por e sprovon njeriun. Është pikërisht ky vend ku Ibrahim a.s. u urdhërua të linte bashkëshorten dhe fëmijën e tij të vogël, Haxherin dhe Ismailin. Ata të dy i thanë 'po' kërkesës që Ibrahim i përcaktoi nga Zoti. Haxheri kërkoi e kërkoi ujë për të birin derisa e gjeti. Duhet të kërkosh, duhet të punosh fort në këtë botë për të arritur të mirat e saj, përtacia është e ndaluar! E çfarë ndodh kur njeriu i bindet Zotit të tij pa mëdyshje? Ai e fiton edhe këtë botë edhe të amshueshmen. Zoti e shpërbleu Ibrahimin a.s., këtë profet gjigand, duke e përmendur në Librin e Tij, Kur'anin Famëllartë, si një ndër besimtarët më të devotshëm e më të përkushtuar që ka parë kjo tokë, madje emërton një kaptinë (kapitull) të plotë me emrin e tij. Ishte pikërisht devotshmëria dhe

bindja e Ibrahimit ndaj Zotit që bëri që flaka të shuhej kur ky profet u hodh në zjarr nga mohuesit dhe të ligjtë. Ishte pikërisht kjo devotshmëri e kjo bindje e cila bëri që Ibrahim a.s. të trashëgohet me dy fëmijët e tij po profetë, Is'hakun dhe Ismailin a.s., përfshirë dhe Profetin Muhamed a.s., i cili vjen nga pasardhësit e Ibrahimit.

Lutje, adhurim, lutje

Nëse gjatë jetës koha edhe humbet në përditshmërinë tonë atje koha vetëm fitohet. Ajo fitohet përmes lutjeve, përmes adhurimit. Lutje për veten, për familjen, për të afërmit, për shokët, për miqtë, për vendin tënd, për të varfrit, për të sëmurët, lutje për krejt shqiptarët, për krejt njerëzimin. Është pikërisht koha të jesh krejt i hapur dhe i lirshëm në raport me Zotin tënd. Është koha për të kujtuar ndoshta mëkatet që ke bërë e të kërkosh falje, të kërkosh mëshirë, të kërkosh pastrim të sinqertë. Është koha të ndërgjegjësohemi se dallimi qëndron në devotshmëri, të ndërgjegjësohemi se ndarja e ushqimit dhe e mundësive të tjera që na janë dhënë nuk na i pakësojnë ato, përkundrazi na i shtojnë. Këto dhe të ngjashme mirësi bëhen shkak për një jetë më të qetë e më të begatë.

Sa nevojë ka njeriu për një vizitë të tillë?

S'ka fjalë për të shpjeguar nevojën që kemi për të vizituar vendin ku jetoi Ibrahim, vendin e paqes, ku luftërat dhe sjelljet negative janë të ndaluara. Kemi nevojë që në këtë kohë të rrëmujmë të gjejmë paqen dhe qetësinë shpirtërore. Në këtë kohë kur gjaku i fëmijëve dhe i të pafajshmëve derdhet rrëke kemi nevojë të kthehemi te Zoti, që na urdhëron për paqe, tolerancë, falje mëshirë, etj, të gjithë të bashkuar e njëzëri të shprehim bindjen tonë se do zbatojmë Fjalën e Tij e jo të djallit të mallkuar.

Në një kohë kur skllavizimi, getoizmat, racizmat, parcelizimet e ndryshme me prapavijë djallëzore kanë marrë hov, është shumë e nevojshme që të ndalemi e t'i themi "jo" çdo gjëje negative. Është koha të marrim forcë e energji për të sfiduar të keqen, duke synuar së pari të përmirësojmë vetveten e duke qenë larg egoizmave e kapriçëve, larg mendjemadhësisë e ndjenjës së superioritetit, më afër thjeshtësisë e mëshirës, më të paqtë e fisnikë, me zemërgjerë e bujarë.

Sa u shkrua më lart dhe qindra shkrime të tjerë qofshin nuk mund ta shpjegojnë si duhet atë që njeriu përjeton e përfiton nga ky ritual madhështor.

*E fillova me njeriun, sepse njeriu, formimi dhe edukimi i tij është pikësynimi kryesor. Kur kjo realizohet, atëherë ai e njeh Zotin e tij, i bindet Atij dhe përmbush qëllimin për të cilin është krijuar.

Blerim Ciroka

TRI PËRMBAJTJET KRYESORE TË *Kurban Bajramit*

Jemi në prag të festës së madhe të Kurban Bajramit. Së shpejti do të kemi rastin t'i përfjethëjmë begatitë dhe dhuratat e saj të mëdha. Falënderojmë Zotin që na e bëri të mundur t'i presim edhe njëherë këto ditë të mëdha të Kurban Bajramit. Kurban Bajrami është festa e myslimanëve, është festa e një miliard e gjysmë njerëzve të planetit. Të kremtuarit e këtyre ditëve na përkujtojnë ditët e lavdishme të së kaluarës së ndritshme islame dhe na nxisin në angazhime më të vendosura, për detyra më të reja dhe energji më të mëdha në organizimin dhe krijimin e një të ardhmeje solide. Kur'ani, Haxhi dhe Kurban janë përmbajtje themelore të Kurban Bajramit, që paraqesin tre ideale të larta islame.

Kur'ani

Kur'ani paraqet arsimimin dhe devotshmërinë, Haxhi solidaritetin reciprok dhe Kurban - sakrificën për të tjerët. Prandaj porosia e parë e këtij bajrami për të gjithë besimtarët është të kërkuarit e diturisë dhe shfrytëzimi i mendjes dhe i trurit nga ana e tyre. Feja islame, edhe në burimet e saja fetare, por edhe në traditën historike, e ka theksuar shumë qartë faktin se faktori intelektual është mbartës i afirmimit të njeriut në çdo aspekt të jetës së tij. Jo vetëm kaq, por edhe fuqia e fesë në Islam matet me arsye. Profeti ynë, Muhamedi a.s. thoshte: "Feja e një njeriu është arsyeja, ai që nuk ka arsye, nuk ka fe." Kur'ani dhe Muhamedi a.s. lavdërojnë çdo punë fizike e mendore që i sjell dobi individit, familjes, bashkësisë, shtetit, njerëzimit. Ja disa citate të cilat bëjnë të qartë obligimin e myslimanëve për punë fizike e mendore (për shkencë, filozofi, tregti, zanate, bujqësi etj.): "Thuaj (o Muhamed) a mund të jenë njësoj ata që dinë me ata që nuk dinë?!", "Allahun e kanë frikë nga robtë e Tij vetëm të diturit.", "Dijetarët janë trashëgimtarët e profetëve.", "Në Ditën e Gjykimit do të matet ngjyra e lapsit të dijetarit me gjakun e dëshmorit - shehidit."

Konstatimi që "Shkenca dhe të mësuarit është farz - detyrim për të gjithë pjesëtarët e Islamit" (Ibni Maxhe), vë në dukje vlerën e madhe të thirrjes islame. Kërkimi i diturisë, mësimi dhe studimi është aktiviteti më i pëlqyeshëm, i cili nuk duhet të pushojë deri në fund të jetës. Thirrja për arsimimin e gruas është thirrja e parë në histori, që me dituri duhet të armatoset njësoj si mashkulli. Lidhur me çështjen në fjalë dhe situatën që po kalon Shqipëria, duhet vënë në dukje gjithashtu edhe roli i intelektualëve

me qëllime dhe vullnet të mirë. Ata janë shpresa më e madhe e njerëzimit. Sikurse është thënë, dijetarët - intelektualët janë kripa e kësaj bote, në qoftë se prishet kripa, do të prishet bota. Ata janë zemra e kombit. Nga intelektualët kërkohet të flasin më shumë, duhet të dëgjohet zëri i tyre, mendimi dhe qëndrimi i tyre, sepse kjo është në dobi të të gjithë njerëzve. Në qoftë se ata heshtin, hesht njerëzimi ose flasin ata që nuk janë kompetentë. Shenjë e shkatërrimit të kësaj bote është kur flet injoranti, ndërsa hesht i mençuri. Mendimet e intelektualit nuk duhet të lidhen me interesat e individëve apo grupimeve të caktuara, madje as me interesat personale. Ai duhet të flasë për hir të së vërtetës dhe drejtësisë, për hir të atdheut, kombit dhe duhet të jetë inkurajues dhe luftëtar i këtyre idealeve. Kështu shprehet edhe Pejgamberi a.s.: "Kontributi më i madh që i bëhet të vërtetës është që njeriut të padrejtë t'ia thuash të vërtetën në fytyrë."

Të kuptuarit e drejtë të domethënies së dispozitave dhe institucioneve islame, në mënyrë të domosdoshme, kërkon arsimim. A është e mundur, vallë, që një njeri i paditur të kuptojë domethënien e lartë të dispozitave islame, nga të cilat mahniten edhe shkencëtarët më të mëdhenj?! Islami është fe e jetës. Ai gjithmonë zhvillohet, shkon përpara. Çdo mysliman e myslimane, në përgjithësi, dhe të rinjtë e të rejat, në veçanti, u duhet patjetër të pranojnë e përvetësojnë shkrim leximin, arsimimin dhe shkencën, si mjete të domosdoshme për afirmimin më fisnik dhe progresin jetësor në gjirin e fesë së tyre të lartë.

Haxhi

Porosia e dytë e Kurban Bajramit është Haxhi dhe ne përsëri jemi në ditët e tij. Përsëri jemi dëshmitarë të mbajtjes së manifestimit numerikisht më të madh njerëzor që mban mend historia. Miliona njerëz nga vendet më të ndryshme të botës, me mund e sakrificë të mëdha, nisen për në udhëtimin më të gjatë e më të dashur, udhëtim i cili shpie në takim me Zotin, historinë dhe njeriun. Prej 14 shekujsh myslimanët nga të gjitha anët e botës i përgjigjen thirrjes së Allahut dhe me nxitim nisen me mjetet më të përshtatshme drejt Qabes. Haxhi, sikurse e thamë, është manifestimi i unitetit, harmonisë dhe i vëllazërisë së vërtetë islame. Sipas dispozitave fetare të gjithë haxhinjtë gjatë kohës së haxhit, kanë të njëjtën veshje (ihramin) dhe që të gjithë, pavarësisht nga profesioni,

pozita e klasa, kanë të drejta të barabarta, për të hyrë në faltoren e Zotit në Qabe. Titujt e nderit dhe famës së kësaj bote aty nuk merren parasysh, jo më t'i jepet vendi i parë. Para dyerve të mëshirës së Zotit të gjithë janë të barabartë. Aty në mënyrë të veçantë manifestohen fjalët kuranore: "Besimtarët janë vëllezër". Ndoshta vetëm në këtë vend dhe vetëm në këtë rast mund të shohim se si ofiqarët e lartë myslimanë futen në bashkësi me të tjerët. Këtu na jepet shembulli më i mirë se si njerëz me ngjyrë, racë dhe gjuhë të ndryshme mund të jenë vëllezër kur në mjedisin e tyre i japin pak më shumë vend vlerave njerëzore. Këtu mund të shihet mirë se si myslimanët rusë, kinezë, japonezë, shqiptarë, etj., në mënyrë vëllazërore i shtrëngojnë dorën njëri-tjetrit dhe me lot në sy përqafohen. Ata veprojnë kështu, sepse gjenden në vendin ku egoizmi dhe interesat materiale të kësaj bote nuk kanë ndikim, ku flet ndërgjegjja e pastër, zemra e pastër dhe morali i pastër, ku vëllazëria dhe paqja nuk lidhen me fjalë dhe kushte, por me ndjenjën e sinqertë të zemrës. Këtu njeriu ka rastin më të mirë që të njihet me popujt e tjerë dhe me kushtet e tyre, ndërsa nëpërmjet njohjeve të tilla reciproke duhet të vijë deri te solidariteti i ndërsjellë për të cilin gjithmonë ka nevojë të domosdoshme populli. Allahu xh.sh. në Kur'an thotë: "O njerëz, Ne ju kemi krijuar juve prej një mashkulli dhe një femre dhe ju kemi bërë të ndarë në popuj që të njiheni mes vete. Më i miri tek Allahu është më i devotshmi ndër ju." (Huxhurat, 13)

Fjalimi i fundit i Muhamedit a.s. në Haxhin e Lamtumirës është një mesazh i mirë për popullin shqiptar dhe për gjendjen që ai po kalon. Duke festuar Bajramin në i konfirmojmë dhe i përtërijmë këto porosi dhe qëllime të larta, duke sakrifikuar çdo gjë, për të mirën, paqen, harmoninë dhe mirëqenien ndërnjerëzore. Meqë flasim si myslimanë, atëherë duhet të nisemi nga vetja, duhet të dimë cilat janë themelet e paqes sonë, si e përjetojmë atë dhe si arrijmë deri te përbërja shpirtërore e paqes në vete. Përndryshe paqe të vërtetë nuk do të ketë përderisa ajo nuk ngadhënjën qenien njerëzore, përderisa nuk bëhet dimension i shpirtëror i njeriut. E kjo do të arrihet kur të jetojmë plotësisht sipas dispozitave të Zotit xh.sh. Nëse nuk e përfillim fjalën e Zotit xh.sh., në qoftë se krahas ligjeve njerëzore nuk përfillim edhe ligjet hyjnore dhe normat e përcaktuara në to, do të jemi të detyruar t'i përjetojmë sanksionet e ligjit natyror si ndëshkim dhe goditje paralajmëruese

për moszbatimin e ligjit të parë. Këtë e shpjegon qartë Profeti Muhamedi a.s. në fjalën e tij: "Pesë për pesë. Kur një popull nuk e kryen obligimin ndaj Zotit, Ai do t'u dërgojë armikun për sundimtar. Në qoftë se gjykojnë ndryshe nga ajo që ka urdhëruar Zoti, do t'ju shfaqet varfëria. Kur të përhapet në popull imoraliteti e prostitucioni, prisni shtimin e sëmundjeve e të vdekjeve. Nëse heqin në peshë (mashtrojnë në peshë), nuk do të ketë bereqet në të mbjella dhe do të jetë vit i lig. Dhe kur të pengojnë dhënien e zekatit, do t'i kaplojë thatësia".

Çështja e paqes dhe e pajtimit të njerëzve është çështje e shpirtit njerëzor. Paqja e vërtetë ekziston në shpirtat e njerëzve ose nuk ekziston fare. Marrëdhëniet reciproke mes njerëzve janë pasqyrë dhe reflektim i cilësive shpirtërore e morale. Ajo që zihet dhe vlon në shpirtin e njeriut patjetër do të shfaqet në veprat dhe raportet ndërnjerëzore. Atje ku ka paqe në shpirt atje është e vendosur, ndërsa atje ku nuk ka paqe në shpirt atje duhet mbrojtur. Nuk duhet filozofi e madhe për të treguar sa e keqe është një luftë. Vetëm një përfytyrim i një lufte të mundshme është i mjaftueshëm për ata që kanë mend të kuptojnë sa fisnik është ai zë që ngrihet në mbrojtje të paqes dhe marrëdhënieve të mira ndërmjet popujve, feve dhe kulturave të ndryshme. Antagonizmat që lindin mes besimtarëve të feve të ndryshme tregojnë për mosnjohjen e fesë. Ata të cilët kanë raporte të tilla antagoniste, nuk e kanë kuptuar esencën e fesë, shpalljen e urdhëresave e porosive dhe ligjeve të Zotit, të cilat kanë zbritur sipas etapave në pajtim me zhvillimin shpirtëror e intelektual të njerëzve. Edhe e ardhmja e Shqipërisë dhe e shqiptarëve, do të jetë e lumtur, në qoftë se pjesëtarët e fesë islame, katolike e ortodokse do të përqafojnë e të përvetësojnë secili fenë e vet me dije e vepër dhe të respektojnë fenë e tjetrit me sjellje të mira. Si vëllezër nga gjuha, por edhe si besimtarë myslimanë e të krishterë duhet ta kuptojmë njëherë e përgjithmonë se realiteti dhe fati, jo vetëm i yni, por i gjithë botës, që nga fillimi e deri në mbarim të saj, është larmi besimesh. Ky është vullneti i Zotit dhe cili mysliman apo i krishterë do ta merrte guximin të ngrihej kundër vullnetit të Zotit. Njeriu është vepër madhore e Zotit, shkatërrim për atë që cenon nderin dhe dinjitetin e veprës së Tij. Shqiptarët nuk do të kenë përçarje fetare përderisa të besojnë se fetë në Shqipëri janë pasuri e jo fatkeqësi dhe se Zoti i vetëm është për të gjithë i njëjtë. Ardhmëria e njerëzimit

është në maksimum: "Beso Zotin dhe bëj të mira". Duke i festuar ditët e shënuara të Bajramit ne përkujtojmë sakrificat e mëdha që janë bërë gjatë historisë për realizimin e atyre qëllimeve e synimeve sublime të jetës njerëzore. Për parimin e bashkëjetesës, për atë që të realizohet atmosfera e lirisë dhe e dashurisë, shumë popuj të botës kanë dhënë sakrifica të mëdha. Pa sakrifica nuk mund të ketë as vepra të mëdha. Njerëzit do të bëhen të shquar dhe të pavdekshëm vetëm nëse janë të gatshëm të sakrifikojnë, ndërsa popujt bëhen të mëdhenj dhe të fuqishëm vetëm nëse stolisen me virtyte e ndjenja sublime për të mirën e përgjithshme për të mirën e kombit e të atdheut.

Kurbani

Ditët e gëzuara të këtij bajrami na përkujtojnë Ibrahimin dhe të birin Ismail a.s. dhe gatishmërinë e tyre për të sakrifikuar çdo gjë për hir të Zotit. Vendosmëria e Ibrahimit dhe gatishmëria e Ismailit për t'u sakrifikuar, ka qenë dhe mbetet një ngjarje e madhe në histori. I gatshëm të flijojë djalin, lindja e të cilit ishte fryt i lutjes dhe i shpresës modeste në pleqëri, gëzim i pritur gjithë jetën, dhuratë e Zotit që i duhej kthyer Zotit. Ta bësh kurban atë, mendja njerëzore do të thoshte ta presësh palmën e gjelbër që shkretëtirës së vdekur i jep shpresë për zgjatjen e jetës, ndërsa për mendjen profetike do të thotë të vërtetuarit e nënshtrimit ndaj përcaktimit të Zotit. Kjo është ngritja e njeriut deri te dashuria më e lartë, dashuria që shkrin çdo dashuri tjetër, deri te vullneti i çeliktë i cili eviton çdo gjë që rrezikon dorëzimin e plotë ndaj Zotit. Allahu na jep çdo të mirë, e në shenjë mirënjohjeje falim namazin dhe presim kurbanin. Ai që nuk na do do të mbetet i papërkujtuar, ndërsa përkujtimi i ynë është Ibrahimit për brezat e mëvonshëm.

Nga sa u tha më lart, mund të dalim në përfundimin se sakrifica është ajo rrugë, e cila çon te mëshira e Zotit, pse jo edhe te miqësia e Zotit, ashtu siç e fitoi titullin Ibrahimit (a.s.) dhe u bë Halilullah (Mik i Allahut). Çdo mysliman e ka për detyrë të ndjekë këtë rrugë, rrugën e atyre prijësve shpirtërorë, të cilët i ndihmuan popujt e tyre sa herë që ata e çonin veten buzë greminës, rrugën e profetit të Zotit, Muhamedit a.s., i cili thoshte se drejtimi i popujve është amaneti dhe përgjegjësia më e madhe në këtë botë dhe se popujt kanë prijës ata që i meritojnë.

Muhidin Ahmeti

Haxhi është m'e madheja pasqyrë për demokracinë muslimane

Si dihet prej së gjithësh për të mbushur detyrën e haxhit, çdo musliman i pasur një herë në jetën e vet shkon në Meqqe.

Për mot në Meqqe kohën e haxhit nga an' e anës, nga çdo komb mblidhen me qindra mijë njerëz. Si mbretrit ashtu dhe të varfrit pa patur aspak ndryshim veshin vetëm nga një ihram (veshje e veçantë) edhe karos e zbathët dalin n'Arefat krah më krah një mbret me një të varfër edhe kështu me një demokraci të thjeshtë, me një ultësi të naltë, me një shpirt të qetë, me një zemër të pastër i luten Zotit duke thirrur në një zë të përbashkët të gjithë "Lebbejq".

Çudi e madhe se duke e ndodhur qindra mijë njerëz

në lloje gjuhësh as njëri-tjetrit si bëzon, as njeri tjetrin s'e nget, po me një disiplinë të mrekullueme, me një demokraci të pashembullt i luten e i falen Zotit.

Këtu në haxh shihet qartazi vëllazërija e plotë, dashurija e vërtetë muslimane, të cilën disiplinë e demokraci të mrekullueshme e pohojnë dhe më të mëdhenjtë botëshëtitësit europianë.

Kjo demokraci muslimane, jo vetëm në haxh, po edhe në çdo falishtë shihet.

Si Pejgamberi a.s. ashtu edhe shokët e tij si në Arefat edhe në çdo mbledhje pa vërë re aspak shkallën e njëri-tjetrit m'i madhi rrinte krah më krah me më të voglin, dhe bisedonin bashkë pa një diferencë.

Muhamed Mustafaj, duke qenë m'i i mençmi i gjithë botës, m'i mbarushmi i gjithë profetëve edhe në punrat më të vogla bisedonte me shokët edhe shumë herë qëllonte që punonte pas fjalës të shokëve, e cila i pëlqente më fort. Vallë, a ka m'e madhe demokraci?

Halifeja i dytë Umeri, një ditë duke e mbajtur fjalën e dhënë në minber tha: Kush që të shohë një shtrembësi ndaj meje le të ma ndreqë". Ahere një prej xhematit i përgjigjet: "Në qoftë se shohim do një shtrembësi prej teje ahere ta ndreqim me shpatë". Umeri mbi këtë fjalë e sipër lavdërojë Zotin duke thënë: "Lavdi paç o Zot! Kur shoh se nga shokët paskam njerës që ma ndreqkan gabimin". Vallë a ka m'e madhe demokraci se kjo?

Muslimanizma bazohet në tri sende: 1) Drejtësi, 2) Njësi (Musavat), 3) Vëllazëri e njëjtë.

Të tjerët kujtojnë se fajet i ka muslimanizma, po s'është ashtu, faji është se nuk jemi muslimanë si duhet.

Ebu Xhehli edhe shokët nga shkaku i demokracisë të plotë nuk u futën ndër flamurin e Muhamed Mustafajt a.s.

H. Ali Korça
"Zani i Naltë, Nr. 9, Qershor 1924"

MUHARREM MULLAHI

(1880-1964)

Në radhën e figurave të ndritura historike të kulturës islame në Shqipëri zë vend të nderuar edhe Muharrem Mullahi, i lindur në Dibër më 1880, në gjirin e një familje të njohur me tradita fetare islame e patriotike. Pasi kreu shkollën fillore, të mesmen e më pas studimet e larta teologjike në Stamboll, erdhi në Shqipëri. Më 1914 ai filloi punën si myfti i Fierit, duke e vazhduar më pas këtë punë të nderuar fetare edhe në vende të tjera, si myfti në Ballsh, në Elbasan edhe në Korçë. Më 1930 ai filloi punën si kryemyfti i Tiranës pranë Komunitetit Mysliman, vit në të cilin, sipas Prof. Ahmed Kondos¹, u vendos përfundimisht në Tiranë.

Gjatë punës së tij drejtuese 50 vjeçare si myfti dhe si kryemyfti, Muharrem Mullahi është shquar si drejtues me ideale të larta islame dhe patriotike për kryerjen me përpikëri të plotë të të gjitha detyrave, sidomos në interpretimin dhe shkoqitjen e mirë të shumë problemeve fetare që kërkonin zgjidhje.

I rregullt e i kujdesshëm në veshje, në përshtatje edhe me detyrën, ai duhej të jepte shembullin personal në të gjitha fushat e jetës. Ishte gjithashtu në natyrën e detyrës së myftiut që e lidhte me shtresa shoqërore në të mirë e në raste fatkeqësish, në punë zyre, në xhami e jashtë saj, në mjedise familjare, në qytet e në fshat. I shkonin në takim në zyrën e tij për t'u këshilluar për probleme fetare, për çështje pronësie etj. E ftonin në dasma se ua nderonte sofrën, e ftonin në kuvende se ua zbkuronte "muhabetin"; e prisnin në raste dhimbjesh e fatkeqësish, se me fjalën e tij ua lehtësonte dhimbjen e ua zbuste plagët. Bisedat e tij mishëronin parimet e moralit islam.

Besimtarët myslimanë që kishin rastin të dëgjonin predikimet e tij, dilnin të mrekulluar nga porta e xhamisë. Arti i të folurit bukur është një tregues domethënës edhe për nivelin kulturor të oratorit. Bisedat e fuqishme, të argumentuara e të deklamuar me mjeshtëri, e bënin dëgjuesin të mos i frikësohet asnjë vështirësie.

Muharrem Mullahi nuk ka shumë shkrime, sepse ishte mjaft i ngarkuar me punët e detyrës. Ne po mjaftohemi vetëm me njërin, i titulluar: "Një shkurtim shqip i predikimit që mbajti Muharrem Mullahi, kryemyftiu i Tiranës në Xhaminë e Vjetër me rastin e ditës së Kurban Bajramit", ku folësi mes të tjerash është shprehur:

"...Njerëzia ndodhej në errësirë dhe kishte humbur rrugën e Zotit... Feja, virtyti nuk kishin kurrkund gjurmë... Kur popujt ishin në një gjendje të vajtueshme, nderi i gjithë profetëve, Muhamedi a.s. filloi me shkëlqje horizontin me dritën e lajmit Hyjnor... Nuk ishte mbush akoma një dyzinë vjetësh, pasi kishte ndërruar jetë ai, kurse fjala e Zotit u përhap në një horizont shumë të gjerë, valët e saj shembën fronin madhështor të Persisë, tronditën atë të Kajzerit, u përplasën në majat e Himalajes e të Atlasit..."²

Muharrem Efendiu nuk ndiente lodhje kur shpjegonte dispozitat e Sheriatit në fushën e pasurisë. Dr. Jonuz Tafaj, noteri veteran tiranas në një bisedë me studiuesin Faik Kasollja, pati thënë: "Muharrem Efendiu e njihte shumë mirë shkencën e Faraidit (Faraidi është disiplina e Sheriatit Islam që studion dispozitat ligjore të pronës e të pasurisë dhe rregullat e ndarjes së saj ndërmjet pjesëtarëve) dhe se gjyqtarët merrnin parasysh ndarjen e pasurisë sipas deklarimeve dhe porosive të Myftiut."³

Ai është shquar si organizator kryesor i ritualeve fetare në qendër dhe në bazë, siç janë predikimet e myftinjve, vaizëve e sidomos të imamëve në ditët e premtë, në ditë apo në raste të tjera të shënuara. Ai është shquar gjithashtu për ndjekjen e përditshme të detyrave në zhvillimin dhe shtrirjen e veprimtarisë islame në tërë Shqipërinë, në organizimin e propagandës dhe si propagandohet; në ligjërimet kuranore dhe thënie profetike në shkallë kombëtare. Pikërisht për këto detyra të larta organizative drejtuese është shquar Muharrem Mullahi, si kryemyfti i Shqipërisë së asaj kohe, duke e ngritur prestigjin mysliman edhe jashtë në botën islame, sidomos të shqiptarët e Kosovës dhe të Dibrës, të Tetovës dhe Gostivarit.

Tërheqëse dhe domethënëse ishin ligjëratat që mbante Muharrem Mullahi në auditorët e gjera të xhamive të Tiranës e gjetkë. Fjala e tij është e gjithanshme për intelektualët, për rininë, për masën e gjerë të besimtarëve dhe besimtareve. Për këto veti të larta shpirtërore e kulturore ai gëzonte respekt të lartë që brezat e sotëm i ruajnë me admirim këto figura islame dhe patriotike kombëtare shqiptare.

Krahas funksionit si myfti e më pas si kryemyfti, punoi pa u lodhur edhe në përgatitjen e shumë hoxhallarëve.

Pas Luftës së Dytë Botërore, me rihapjen e Medresesë së Tiranës u mendua që të tërhiqeshin sa më shumë personalitete të kulturës islame rreth këtij institucioni, i vetmi i llojit të tij në Shqipërinë e asaj kohe.

Muharrem Mullahi e kishte lidhur jetën e tij me karrierën e misionit të shërbimeve në rrugën e Islamit në kryeqytetin e Shqipërisë. Myftiu i Tiranës është gjithnjë i pranishëm në veprimtaritë e Komunitetit e aktivitetet e Medresesë, gjë që bie menjëherë në sy kur merr në dorë fotografi të asaj kohe.

Ai është aktivizuar në komisionet e pronësive pranë Medresesë së Naltë, ndaj studentët e asaj kohe ruajnë kujtime të pashlyera.

Në vitin 1950, si anëtar i një delegacioni mysliman shqiptar që vizitoi republikat myslimane ish-sovjetike të Azisë së Mesme, la përshtypje të mira për fjalimet dhe bisedat, gjë që dëshmoi për formimin e tij me njohuri të gjera e të thella kulturore islame.

Vdiq në Tiranë më 19 gusht 1964, i rrethuar me respektin e lartë si figurë e ndritur islame shqiptare.

1. Kondo, Ahmet, gazeta "Drita Islame", viti III, nr. 9 (52), 1994: 2.

2. Revista "Kultura Islame", viti II, Nr. 17-19, janar-shkurt-mars 1941: 107-110.

3. Kasollja, Faik, gazeta "Drita Islame", nr. 12 (275), 2005: 6.

Mbyllja e vitit shkollor, një maratonë plot me bilance

"Kemi trokitur në mijëra çaste lodhje dhe djersa e vullnetit kurrë nuk u shter. A mundem vallë të them se ia dola?! Por kujtimet e këtyre viteve do t'i mbaj thellë në zemër. Do të më marrë malli edhe për ju mure, që si karnavale nën penat tona u bëtë, por më shumë me lot mërzitje do të qaj gjërat e pabëra mirë."

Monologu i një nxënësi

Të gjithë nxënësit në muajin shtator rreshtohen përpara dyerve të pritjes. Në këtë muaj ata e gjejnë veten në një derë nga e cila ka kaluar mbarë njerëzimi, shkolla. Në fakt, shkollimi është pjesa më e rëndësishme e jetës. Shkolla është vendi ku truri dhe zemra mbushet me dije. Të gjithë, nxënës dhe studentë, ulen nëpër banka, për të marrë prej tyre cakun e dashur të dijës. Shkolla na shoqëron çdo ditë të jetës sonë, derisa na dorëzon në duart e profesionit. Në këto banka jeta njerëzore merr një kuptim, duke nisur që nga fillorja e deri më lart. Gjatë vitit shkollor nxënësit përpiqen të japin maksimumin dhe të jenë pozitivë. Të shumta kanë qenë përpjekjet e tyre për të arritur më të mirën për shkollimin e tyre. Një vit të tërë përshëndetësi i çdo mëngjesi ka qenë zilja e zgjimit. Ajo u kujtonte se duhet të shkonin në

ndërtesën e diturisë. Lëndët me lodhje, por edhe me kënaqësi, i kanë munduar, por edhe i kanë shërbyer sadopak njëra-tjetrës. Numra, shifra e fjalë ngatërrohen, e ndoshta kanë dalë edhe në gjumin ëndrrashumë. Dikush ka pasur prirje për shkenca e dikush oratorinë e ka cilësi të lindur, por përpjekjet janë bërë në çdo fushë, sepse shkollimi është një e ardhme më e mirë. Dihet se leximi e dëmton rëndë injorancën. Por fare në fund të gjithë e dinë se edhe mudi edhe neglizhenca shpërblehen, sepse po nuk ditën të ruajnë dijen, dihet që do të humbasin shumë në jetë. E ja ku vjen shumë shpejt qershori, ku të gjitha stadet e shkollimit mbyllin maratonën duke pyetur veten: "Sa shpejt fluturuan muajt?". Dhe pikërisht, në këtë moment, duhet të bëjmë llogaritë. Ku kemi ngecur, çfarë nuk bëmë si duhet, përse nuk i dhamë shkollës vendin që meriton? Ose na mbetet të jemi të kënaqur me punën dhe mundin tonë dhe le të vazhdojmë kështu.

Sa net pa fund në fakt u kaluan mbi germa dijesh, kur të nesërmen njohuritë do të testoheshin? Sa caqe stresi u kaluan, kur nota si kënaqi pritshmëritë? Ai ishte edhe shansi i fundit për këtë vit shkollor? Çdo fund viti duhet në fakt të jetë kulmor. Fundviti duhet të jetë moment triumfi, por edhe reflektimi.

Në fund fare, mirë do të ishte që nxënësit të shkruajnë gjërat të cilat u kanë sjellë sukses, ose mënyrat e të mësuarit të cilat duhet t'i praktikojnë më shumë.

Por kur përmendim suksesin na vjen në mendje diçka. Në krye të frontit të këtyre përpjekjeve qëndrojnë të palodhur për të dhënë këshilla e kujtesa, e ndonjëherë për të dhënë edhe vërejtje. Detyrimet ndaj tyre herë shkojnë në heshtje e herë në formë kartoline. Ata janë mësuesit tanë. Në rrugëtimin drejt dijes nxënësit nuk i ndihmojnë vetëm farefisnia e shkolla, por edhe mësuesit e përkushtuar.

Ja edhe një tjetër vit shkoi. Ata festojnë bashkë sukseset, por jo rrallë i bie edhe të reflektojnë për disfatat, të cilat i mësojnë si të mos gabojnë përsëri. Por dihet se sukcesi në jetë nuk arrihet lehtë. Ëndrrat për sukses dhe ecuri nuk kanë fund.

Disa këshilla dhe objektiva për të ardhmen Për ju prindër të dashur

Nxënësit e nisin shumë herët edukimin para se të hyjnë në dyert e shkollave, prandaj pikërisht në familje për ta duhet treguar një vëmendje e veçantë. Mbështetjen dhe përkujdesjen çdo nxënës e merr të plotë në familje. Le të ushtrojnë dijet e marra në mënyrë praktike në

familje, nëse ata kanë mundësi. Përdorni gjithashtu mbrëmjen për të kontrolluar përgatitjen e tyre.

Që një nxënës të jetë studioz duhet të motivohet, por edhe të marrë shembullin e tij personal nga prindër që lexojnë.

Nëse ju i jepni shumë rëndësi seriozitetit të të punuarit, të tillë do të jenë edhe fëmijët tuaj.

Të marrim informacion nëse mirëqenia në shkollë e bën të ndihet i motivuar. Le të jetë mirëqenia e fëmijës një çelës për sukses dhe një objektivi për vitin që vjen. Ndoshta prindërit duhet të qëndrojnë më shumë në kontakt me mësuesin, në mënyrë të tillë që të njohin ecurinë. Edhe kjo e ndihmon suksesin e nxënësve.

Duke i vlerësuar përpjekjet e fëmijëve në mënyrë të tillë që ata të ndjejnë mbështetje dhe të ecim përpara. Dhe e fundit, por jo më pak e rëndësishmja për ju prindër të dashur: Le të këtë fëmija juaj qoshkën e tij të studimit, ku ai ka rehati dhe studion i qetë.

Edhe ky vit kaloi, pushimet nxënësit tanë le t'i kalojnë me libra qetësues në duar, e pse jo, edhe me përsëritje të shkurtra të lëndëve të vitit të shkuar.

E në fund, suksese, shumë suksese në vitin vijues.

Entela Hidri

Efektet biologjike të telefonit

celular

Telefonat celularë janë kthyer në një nga mjetet më të domosdoshëm të shekullit të 21. Ato përfshihen në një gamë të gjerë shërbimesh dhe përfitimesh, nga porositja e një pice nga shtëpia deri te thirrja e ambulancës për t'i shpëtuar jetën dikujt. Sot fushat e përdorimit kanë përfshirë pothuajse çdo aspekt të jetës së përditshme si për shembull, aplikacione që kontrollojnë pajisjet e kuzhinës për të gatuar diçka, etj. Natyrshëm mund të lindë pyetja: a jemi të sigurt nga celularët? Në të vërtetë, ka arsye të mira për t'u shqetësuar nga valët elektromagnetike të tyre.

Sistemet e sotme të kompanive telefonike operojnë me banda të ndryshme frekuencash. Sistemet europiane përdorin GSM (Global System for Mobile Communications) në bandat 900 MHz - 1800 MHz, ndërsa ato amerikane përdorin 850 MHz - 1900 MHz, frekuenca që përkojnë me gjatësinë e valëve të televizionit dhe mikrovalës. Këto gjatësi valësh, që quhen jo-jonizuese, nuk lëshojnë elektrone nga atomet e indeve të gjalla. Për shembull, rrezet X janë jonizuese në atë shkallë që dëmtojnë indet e gjalla.

Çështje shëndetësore

Valët elektromagnetike mund të ndikojnë mbi indet biologjike të gjalla dhe të shkaktojnë ndryshime me dy mënyra: 1. Duke depozituar energji të mjaftueshme për të ndryshuar strukturën e molekulave organike; 2. Duke depozituar energji të mjaftueshme për të

prishur lidhjet normale që ekzistojnë në inde. Sidoqoftë, asnjëra nga këto rrugë nuk duket të ketë efekte aq të fuqishme, sepse energjia e fotonit brenda zonës UHF është shumë më e vogël se energjia e lidhjeve organike apo se energjia që duhet për prishjen e strukturave biologjike. Prandaj, sot, shumë shkencëtarë dyshojnë që valët UHF në nivel subtermal të kenë fuqi për të shkaktuar dëmtime të indeve.

Si pasojë e dozave të vogla të ekspozimit, mostrave të vogla të popullatës së studiuar dhe mungesës së llogaritjeve të dozës së rrezatimit, vërtetimi ose jo i dëmtimeve nga valët elektromagnetike është një çështje që i mbetet shkencës së epidemiologjisë (analiza statistike mbi shëndetin).

Studime epidemiologjike

Studimet epidemiologjike janë kryer në individë të cilët kishin punuar për një kohë të gjatë në ambiente me valë të frekuencave të larta, si për shembull, stacione radarësh. Këto studime nuk ishin ekskluzive për valët e telefonave celularë, por përfshinin një amplitudë më të gjerë valësh. Këto studime u kryen në disa institucione përfshirë Laboratorin e Radarëve të Institutit të Teknologjisë në Massachusetts të SHBA, Forcat Detare dhe Ajrore të SHBA dhe ushtrinë polake. Në këto grupe individësh, studimi u fokusua mbi shfaqjen e sëmundjeve kanceroze dhe vdekshmërinë prej tyre si pasojë e ekspozimit ndaj valëve elektromagnetike.

Qëllimi ishte të vërtetohej nëse sëmundjet kanceroze ishin si pasojë e valëve apo jo. Në përfundim të studimit rezultoi se nuk kishte të dhëna që mbështesin rrezikun e shfaqjes së kancerit nga ekspozimi në valë elektromagnetike. Si pasojë e mungesës së krahasimit me numrin total të kancerit në popullatë, u sugjerua se valëte telefonave celularë nuk kanë efekte të forta mbi zhvillimin e sëmundjeve kanceroze.

Për sa i përket kancerit të trurit, ai kërkon një kohë shumë të gjatë për t'u shfaqur. Studimet e deritanishme epidemiologjike janë afatshkurtra dhe nuk tregojnë rrezik për të ardhmen, ndërsa efekti i valëve mbi trurin tonë mbetet akoma i paprovuar.

Studimet në kafshë

Kafshët janë një burim tjetër informacioni që potencialisht mund të na japë përgjigje për shqetësimet tona. Eksperimente të ndryshme kanë studiuar minjtë e ekspozuar ndaj niveleve të ulëta të valëve elektromagnetike dhe rezultoi se nuk kishte një lidhje ndërmjet valëve të celularëve dhe sëmundjeve kanceroze.

Në vitin 1999, kompania Motorola ndërmori një program kërkimor i cili doli në përfundimin se ekspozimi i minjve në valë 837 MHz, shumë të ngjashme me ato të celularëve, nuk shkaktonte kancer të trurit. Po ashtu, edhe nga një studim tjetër në prill të vitit 2000, u raportua se valët e vazhdueshme kishin të

njëjtin efekt si ato alternative. Por, një studim i vitit 1995 i Universitetit të Washington-it (Seattle) raportoi se ekspozimi i minjve ndaj valëve prej 1 W/kg në të gjithë trupin, mund të shkaktojë këputje të ADN-së në bërthamat e qelizave nervore, e cila është treguese e sëmundjeve kanceroze. Në të vërtetë asnjë studim tjetër nuk ka pasur përfundime të tilla.

Studime të tjera janë fokusuar në aspekte të tjera përveç sëmundjeve kanceroze të trurit. Ato u fokusuan mbi sëmundje të tjera dhe u pa se kishte një rritje të shkallës së sëmundshmërisë nga valët elektromagnetike. Sidoqoftë, kërkimet mbi kafshët treguan se ishin disi larg nga shëndeti njerëzor.

Përfundim

Rezultatet epidemiologjike dhe studimet në kafshë nuk kanë vërtetuar, as nuk i kanë hedhur poshtë efektet e celularëve mbi shëndetin tonë. Një deklaratë e muajit shkurt 2000 nga FDA (U.S. Food and Drug Administration) pohoi se: Për momentin nuk ka të dhëna të mjaftueshme në baza shkencore për të thënë se valët elektromagnetike janë të rrezikshme ose jo për shëndetin e njeriut. Kërkimet janë gjithmonë në vazhdim e sipër.

Përktheu: Erion Sukaj

Këshillohuni para se të këshillosh

Dy shokë në bisedim (njeni si këshillues i tjetrit)

Njeriu, si njeri, gjithmonë asht në detyrë të papreme me folë mirë e me veprue si i ka hije. I përket njeriut me ia thanë tjetrit fjalën e mirë dhe kjo gja asht punë e lehtë; por se me thanë e me zbatue asht gjaja ma e mirë që na asht urdhnu e që e lyp karakteri i çdo personi mendtar. Në këtë përmbajtje në mes të dy shokëve ngjan një bisedim, me cilësi njeni si këshillues i tjetrit.

Këshilluesi i thotë: Vlla i dashtun, rastësisht shpeshherë jam tue të pa ashtu dhe ndigjue se je tue ba disa punë të papëlqyeshme si... Pra meqenëse këta sende nuk kan rezultat tjetër veç dameve, si mirëdashës i yt, të këshilloj që të hekësh dorë e ta largojsh vedin nga këto punë të këqija.

I këshilluemi i thotë: Të faleminderit për këshillat e bukura e vllaznore që je tue më dhanë. Me të vërtetë duhet që t'i la. Por të tilla gjana, shof se i punon edhe ti vetë. E pse nuk e këshillon vedin para se me më këshillue mue? Vetë me e punue të keqen, e tjetrin me u përpjek për ta largue nga ajo, më vjen si një gja e padobishme, me gjithë që fjalët i ke me vend për sa më thue.

Këshilluesi: Po, ke të drejtë me i thanë këto fjalë, por duhet të kesh për bazë këtë: "Këqyr çka të tham e mos

këqyr çka baj".

I këshilluemi: Proverbi që tregove asht i vërtetë; porse, për me ba efektin këshillat që m'i thoni, duhet që vetë ma parë t'i zbatoni.

Në bisedim e sipër u vjen një shoq i tretë, dhe, mbasi rrin pranë tyre, i pyet se ku e kishin bisedën edhe mbasi i dëftojnë iu thotë:

Të dy keni të drejtë, por keni edhe të meta. Ti si këshillues duhet ta porositesh shokun për me u largue nga të këqijat, kur ta shofsh në të keqe, edhe në qoftë se i punon vetë. Vetëm se për me ba efekt këshillat tuaja në shpirtin e tjetrit dhe që të jesh këshillues edhe me vepra sikur me gojë, duhet të jesh vetë ma parë punues i së mirës, se përndryshe këshilla mund të mbetet pa efekt.

I madhi Perëndi në Kuranin e shenjtë urdhnon e thotë: "E këshilloni njerzin me punue të mira e vedin e keni harrue, kurse ju vetë jeni që e këndonit librin, a nuk mejtoheni."

Me të vërtetë kështu asht, pse njeriu asht i detyruem përherë me këshillue të tjerët me të mira e sidomos kur i shef tue punue keq. Por, për me ba efektin e duhur dhe që të jetë fjala e tij ngjitetë, e personaliteti i tij një pasqyrë edukuese, duhet ta bajë vetë ma parë të mirën e pastaj ta këshillojë.

Fjala Profetike na jep këtë kuptim: “Këshillo vedin para se me këshillue botën.”

Pastaj personi i tretë i drejtohet të këshilluemit e i thotë: Ti si i këshilluem, pak a shumë ke të drejtë që i thue shokut: Puno vetë ma parë mbasandaj më këshillo. Por je edhe i gabueshëm, pse fjalët e mira këshillat e dobishme e t'arsyeshme, përherë duhet t'i pranojmë dhe të përpiqemi që të pajtohemi me ta tue mos këqyrë se kush i flet dhe ç'person asht folësi. Sikur thuhet: “Mos këqyr kush flet, por vështro çka flet”. Si i këshilluem këtë prensip duhet të kesh e si këshillues atë çka thamë ma parë.

Me këshillue e vetë mos me veprue, me gjith që nder të mëdhajt pak a shumë mund të shkaktojnë një dobi, por nder të vegjlit asht një helm shumë i rrezikshëm. Pse i madhi din me e gjykye të mirën e pranon, porse i vogli nuk ka fuqi të arsyetojë as të mendojë si duhet; ai merr vetëm atë çka ndien dhe vepron, ashtu si shef. I vogli asht krejt si një aparat fotografik që kap çka i del para.

Çfarë dobie mund të japin këshillat e prindërve ndër fëmijë mbi mos punimin e punëve të këqija e mbi damet e tyre, kurse baba vetë me shokët e tij, para fëmijëve të vet loz bixhoz, pi alkool e bisedon fjalë imorale. Nana këshillon fëmijët për moisi me vjedhë, kurse vetë vjedh

dhe fëmija e shef: Porosit mos shamjen, kurse vetë e ka gojën e fliqtë nga fjalët e ndyta.

Gjithashtu edhe edukuesit e tjerë të ndryshëm, i këshillojnë ata që i kanë para vedit për të veprue mirë e me moral; mirëpo ata vetë nuk janë kurrkund aty pari për çka japin këshilla. Fjalëve këshilluese që iu thonë, ju kundërshtojnë me vepra përpara syve të atyne që edukojnë me fjalë. Pra, e ç'dobi?! Kurrgjë, veçse bastardojnë edhe ma tepër, e me këtë mënyrë shkaktojnë që këshillat e tyne ta humbin vlerën në zemrat e të edukuemvet. Kjo gjë sjell një dam të madh për brezin e ri që asht shpresa e së ardhmes.

Pra, lum vllazën, për me ba efektin e dëshiruem e për të dhanë dobinë e papreme këshillat tona duhet që që të jemi vetë më parë të larguem nga të këqijat e zbatues të së mirës, e pastaj të këshillojmë të tjerët.

Hasan Tahsini
**Botuar në revistën “Zani i Naltë”, nr. 10-11, tetor-
nëntor, 1938.**

Kurbani 2023

17.000 ALL - 160 EURO - 170 USD

**“Andaj, falu për Zotin tënd
dhe ther kurban”**

Keuther, 02

PayPal: @albaniakmsh

Banka BKT: NR. 110000709 | SWIFT: NCBAALTXXX

IBAN ALL: AL 14 2051 1014 0007 09CL TJCL ALLO

IBAN USD: AL 85 2051 1014 0007 09CL TJCF USDA

IBAN EURO: AL 41 2051 1014 0007 09CL TJCF EURA